

Proceset gjyqësore në Kosovë
për krime të luftës dhe vepra
penale të motivuara etnikisht

Raporti, viti 2007

PËRMBAJTJA

Vizioni	3
Historiati	3
Programi	4
Proceset gjyqësore në Kosovë për krime të luftës dhe vepra penale të motivuaru etnikisht	4
<i>Rasti Kiqina</i>	4
<i>Rasti Morina</i>	5
<i>Rasti Kurteshi dhe Sylejmani</i>	6
<i>Rasti Kurti</i>	7
<i>Rasti Islami dhe të tjerë</i>	7
<i>Rasti Gashi</i>	8
<i>Rasti Krasniqi</i>	9
<i>Rasti Jakupi I</i>	10
<i>Rasti Jakupi II</i>	10
<i>Rasti Fejza</i>	11
<i>Rasti i mituri AD</i>	11
<i>Rasti Simić</i>	12
<i>Rasti Vučković</i>	12
<i>Rasti Ejupi</i>	13
<i>Rasti Esmin Hamza dhe i mituri AK</i>	14
<i>Rasti KPS</i>	14
<i>Rasti Runjeva</i>	15
<i>Rasti Musliu</i>	15
<i>Rasti “Dhunimi”</i>	16
<i>Rasti i vrasjes së të miturit në Graçanicë/Gračanica</i>	16
<i>Rasti Grupi i Llapit</i>	17

Vizioni

Zyra e Fondit për të drejtën humanitare në Kosovë (FDH) është duke u marrë me dokumentimin e fakteve të cilat do t'i ndihmojnë shoqërisë kosovare që të përballet me të kaluarën e afërt dhe në të njejtën kohë të avancojë mbrojtjen e të drejtave të pakicave, gjendja e pakënaqshme e të cilave në masë të madhe është trashëgim i të kaluarës së afërt. FDH në Kosovë synon t'i kundërvihet mohimit dhe manipulimit politik të humbjes së jetrave në njerëz dhe të sigurojë integritetin dhe transparencën e gjykimeve të krimeve të luftës të cilat merren me këto humbje. FDH, po ashtu, synon të avancojë dhe monitorojë të drejtat e pakicave, të cilat janë fundamentale për zhvillimin demokratik të Kosovës, për gjasat për kthimin e pakicave dhe përfundimisht për marrëdhëniet paqësore ndërmjet Kosovës dhe Serbisë.

Historiati

FDH e ka hapur zyrën e vet në Prishtinë në maj të vitit 1997. Deri para shpërthimit të konfliktit ndërmjet forcave serbe të sigurisë dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK), në shkurt 1998, FDH është marrë me dokumentimin e reprezaljeve të policisë ndaj shqiptarëve duke i hetuar torturat, burgosjet e kundërligjshme, marrjen masive të shqiptarëve në biseda informative dhe gjykime politike. Prej shkurtit 1998, FDH Kosovë e ka ndërruar fokusimin e tij në dokumentimin e vrasjeve dhe zhdukjeve të shqiptarëve të Kosovës, por po ashtu merret me hetimin e zhdukjes së serbëve, të cilat i regjistron në numër të konsiderueshëm. Gjatë intervenimit të NATO-s më 1999, FDH e zhvendosi zyrën e vet në Mal të Zi, ku e vazhdoi punën e dokumentimit në radhët e 100,000 shqiptarëve që ishin dëbuar nga forcat serbe të sigurisë. Pas marrëveshjes paqësore në qershor 1999 e cila i dha fund luftës, FDH u kthye në Prishtinë bashkë me refugjatët dhe filloi dokumentimin e krimeve të cilat ishin kryer nga forcat serbe gjatë intervenimit të NATO-s. Pas vendosjes së administratës ndërkombëtare në Kosovë në qershor 1999 FDH ka publikuar raporte të shumta lidhur me vrasjet dhe zhdukjet e shqipëtarëve të Kosovës dhe ka nxitur autoritetet në Serbi që të nxjerrin kryerësit e veprave para drejtësisë. FDH rregullisht i ka hetuar rastet e rrëmbimit, zhdukjes dhe vrasjes së serbëve, romëve, ashkalinjëve, boshnjakëve dhe shqiptarëve, për të cilat në shumicën e rasteve përgjegjës janë pjestarët e UÇK-së.

Programi

FDH-Kosovë implementon tri projekte të cilat janë pjesë përberëse e programit drejtësia në tranzicion:

1. Libri Kosovar i Kujteses
2. Monitorimi i Gjykimeve për krime lufte dhe vepra penale etnikisht të motivuara
3. Monitorimi i respektimit të të drejtave të pakicave në Kosovë

Proceset gjyqësore në Kosovë për krime të luftës dhe vepra penale të motivuara etnikisht

Raporti, viti 2007

4

FDH-Kosovë është e vetmja organizatë joqeveritare në Kosovë që monitoron gjykime për krime lufte dhe ato të motivuara etnikisht. Në vitin 2007, FDH-Kosovë ka marr pjesë në 117 seanca të shqyrtimeve të ndryshme kryesore që janë mbajtur në kuadrin e 21 proceseve gjyqësore pranë gjykatave komunale dhe të qarkut, si dhe 4 proceseve gjyqësore që u zhvilluan pranë Gjykatës Supreme të Kosovës. Në gjykimet që janë mbikëqyrur nga FDH-Kosovë në këtë vit janë marrë në pyetje 119 dëshmitar, dy nga të cilët kanë qenë të mbrojtur, ndërkaq pesë të tjerë ishin dëshmitarë profesionistë – ekspertë për balistikë dhe neuropsikiatri. Në të gjitha këto raste aktakuzën e kanë ngritur dhe atë e përfaqësonin prokurorët ndërkombëtarë. Po ashtu, të gjithë kryesuesit e paneleve gjyqësore kanë qenë gjykatës ndërkombëtar, ndërsa në mesin e kolegjeve penale kishte edhe gjykatës vendor.

Rasti Kiqina

Prokurori ndërkombëtar Thomas Hickman ka ngritur më 31 mars 2005, aktakuzën kundër Jeton Kiqinës për veprat penale: vrasje, tentim vrasjeje dhe bashkimi për kryerjen e veprave kriminale. Të akuzuarit i vihej në barrë që se bashku me 12 persona të tjerë [të akuzuar për të njëjtat vepra në një lëndë dhe një gjykim tjetër të mëhershëm¹,]

1 Skënder Halilaj, BurimRamadani, Arsim Ramadani, Arben Kiqina, Zeqir Kiqina, Florim Kiqina dhe Blerim Kiqina më 16 shtator 1999, janë ngarkuar me aktakuzën e përbashkët për vrasje, tentim vrasjeje dhe bashkim për të kryer vepra penale (rasti Halilaj dhe të tjerë.) Procesi gjyqësor me rastin e kësaj lëndeje, që për shkaqe sigurie u organizua në Gjykatën e Qarkut të Gjilanit/Gnjilane, mbahej ende kur Jeton Kiqina u akuzua për vepra identike penale.

në afërsi të Glogocit/Glogovac më 20 gusht 2001, pati vvarë pesë anëtarë të familjes Hajra dhe ka tentuar të vriste Pranverën Hajra. Procesi gjyqësor kundër Jeton Kiqinës u zhvillua pranë Gjykatës së Qarkut në Prishtinë/Priština në periudhën 29 qershor 2005 - 8 mars 2007. Janë mbajtur gjithsej 38 seanca të shqyrtimit kryesor lidhur me këtë lëndë. Në vitin 2007 janë mbajtur tri shqyrtime kryesore dhe në to janë dëgjuar dy dëshmitarë të mbrojtjes. I akuzuari Jeton Kiqina u morr në pyetje në cilësinë e dëshmitarit, ndërkaq janë lexuar edhe tri deklarata të dëshmitarëve nga procesi paraprak gjyqësor. Pas nxjerrjes së provave, Kolegji Penal, të cilit i kryesonte gjykatësi Vinod Booull, e ka shpallur Jeton Kiqinën fajtor dhe e ka dënuar me heqje lirie për 16 vjet. Kur kihet parasysh se gjykata gjatë procedurës shfrytëzonte një numër të madh provash nga lënda *Halilaj dhe të tjerë*, procesi kundër Jeton Kiqinës ka zgjatuar më shumë sesa që ishte pritur. Sidoqoftë, duhet pasur parasysh se gjykata kishte probleme organizative për shkak të kërkesës dhe së drejtës së akuzuarit që t'i sigurohet përkthimi në gjuhën suedeze të cilën ai e njeh më së miri. Gjykata i ka miratuar të gjitha propozimet e mbrojtjes për dëshmitarë, përfshirë edhe katër të akuzuarit nga lënda *Halilaj dhe të tjerë*.

5

Rasti Morina²

Më datë 20 tetor 2003, prokurorja Cecilia Tillada e ka ngritur aktakuzën kundër Xhavit Morinës për vepra penale: terrorizëm, drejtimi i organizatës terroriste, vrasje, vrasje të shumëfishtë, armëmbajtje e paautorizuar dhe shkaktim i rrezikut të përgjithshëm, që i akuzuari, sipas aktakuzës, i ka kryer si anëtar i Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës [UÇK], Ushtrisë Çlirimtare për Preshevë, Medvegjë dhe Bujanoc [UÇPMB] dhe Armatës Kombëtare Shqiptare [AKSH]. Me Rregulloren Administrative nr. 2003/9, UNMIK-u e ka shpallur AKSH-në si organizatë terroriste. Të akuzuarit i vihej në barë vrasja e tre nënshetasve të Maqedonisë, në mesin e të cilëve dy ishin anëtarë të partisë Bashkimi Demokratik për Integrim [BDI] dhe një kalimtar i rastit. Gjykimi i parë në shkallën e parë lidhur me këtë lëndë është mbajtur pranë Gjykatës së Qarkut në Prishtinë/Priština në periudhën 29 mars - 26 prill 2004. Pas 7 seancave të shqyrtimit kryesor, Kolegji Penal Ndërkombëtar me në krye gjykatësin Carol Peralta, e ka dënuar Xhavit Morinën me heqje lirie prej 13 vjetësh. Gjykata Supreme e Kosovës e ka pezulluar këtë vendim duke e kthyer lëndën e Xhavit Morinës në rigjykim. Gjykimi i ripërsëritur i shkallës së parë ka

2 Xhavit Morina është një nga shtatë të burgosurit që më 18 gusht 2007, janë arratisur nga burgu i Dubravës. Pas konfliktit të armatosur me grupin e armatosur të Agim Krasniqit, trupi i pajetë i Xhavit Morinës është zbuluar më 2 nëntor 2007 në afërsi të fshatit Odrë në Maqedoni.

filluar më 27 shkurt dhe ka marr fund më 8 mars 2007. Pas katër seancave të shqyrtimit kryesor, Kolegji Penal Ndërkombëtar i Gjykatës së Qarkut në Prishtinë/Priština, të cilit i kryesonte gjykatësi Vinod Boollle, e ka dënuar Xhavit Morinën me 12 vjet burgim. Gjatë gjyqimit të ripërsëritur është marr në pyetje vetëm një dëshmitar i cili e ka ripërsëritur deklaratën e tij nga gjykimi i mëparshëm.

Rasti Kurteshi dhe Sylejmani

6 Prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada e ka ngritur më 14 gusht 2006, aktakuzën kundër Mirsad Kurteshit dhe Kadri Sylejmanit për vepra të rënda penale kundër sigurisë së përgjithshme, për pjesëmarrje në grup që kryente vepra penale si dhe për nxitjen e urrejtjes, përçarjes dhe mosdurimit nacional, racor e religjioz që, sipas aktakuzës, janë kryer kundër pjesëtarëve të komunitetit serb gjatë trazirave të marsit të vitit 2004 në Kastriot/Obilić. Të akuzuarit ngarkoheshin konkretisht se ishin në ballë të grupit të shqiptarëve i cili më 18 mars 2004 me anë të *Koktejeve të Mollotovit* i kanë vënë flakën të ashtuquajturës *Ndërtesa e Bardhë* në të cilin banonin serbët - Ivanišević Zorica, Ivanović Milovan, Stojković Branko, Petković Dragan, Petković Gorica, Andrić Milenko, Stanković Goran dhe Stanković Boban. Gjykimi u zhvillua pranë Kolegjit Ndërkombëtar Penal të cilin e kryesonte gjykatësi Tron Gundersen. Shqyrtimi kryesor u zhvillua nga 21 gusht deri më 8 nëntor 2007. Pas shtatë seancave të shqyrtimit kryesor, gjykata u ka shqiptuar të gjithë të të akuzuarve dënime të kushtëzuara prej një vjet e nëntë muajsh heqje lirie. Sipas verdiktit të gjykatës, dënimet nuk do të ekzekutohen nëse të dënuarit nuk e kryejnë ndonjë vepër tjetër penale në afatin prej tre vjetësh nga shpallja e vendimit në lëndën *Kurteshi dhe Sylejmani*. Gjatë procedurës së nxjerrjes së provave janë dëgjuar 12 dëshmitarë, 10 nga ta të akuzës dhe 2 të mbrojtjes. Shumica e dëshmitarëve ishin pjesëtarë të SHPK-së. Një nga ta i është përmbajtur tërësisht deklaratës të dhënë gjatë fazës paraprake gjyqësore, ndërkaq të tjerë e kanë zbutur ndjeshëm deklarinimin e vetë në shqyrtimin kryesor. FDH – Kosovë ka fituar bindje se të dëmtuarit nuk i kanë identifikuar të akuzuarit gjatë ballafaqimit të tyre në procesin gjyqësor edhe për shkak të drojës së konsiderueshme, sepse ata ende jetojnë në Kosovë. Në procedurën e nxjerrjes së provave, gjykata nuk ka konstatuar se të akuzuarit gjendeshin në ballë të grupit që e ka ushtruar dhunën dhe kjo duket se ka ndikuar në shqiptimin e dënimeve më të buta.

Rasti Kurti

Prokurori ndërkombëtar Andrew Mayes ka ngritur aktakuzën kundër Albin Kurtit më 31 maj 2007 për vepra penale: pjesëmarrje në grupin që pengon personat zyrtare në kryerjen e detyrës, pjesëmarrje në grupin që kryen vepra penale dhe thirrje për rezistencë. Sipas prokurorit Mayes, Kurti i ka kryer këto vepra më 10 shkurt 2007, gjatë demonstratave të lëvizjes *Vetëvendosje*. Në këto demonstrata, pjesëtarët e policisë së UNMIK-ut nga kontingjenti rumun kanë plagosur rëndë me plumba gome dy pjesëtarë të *Vetëvendosje*. Nga plagët e marra, ata të nesërmen kanë ndërruar jetë në Klinikën e Emergjencës në Prishtinë. Albin Kurti ka qenë në paraburgim prej 13 shkurtit deri më 15 maj 2007, dhe më pas atij iu caktua burgim shtëpiak. Me vendimin e gjykatës ai më 21 dhjetor u lirua nga të gjitha masat e sigurisë. Shqyrtimi kryesor gjyqësor në lëndën e Albin Kurtit ka filluar më 19 shtator 2007, pranë Kolegjit Ndërkombëtar Penal me në krye gjykatësin Maurizio Salustro. Deri në fund të vitit janë mbajtur katër seanca gjyqësore. Në pyetje është marr vetëm një dëshmitar i aktakuzës i cili gjatë hetimeve pati deklaruar se gjatë demonstratave të 10 shkurtit, Albin Kurti e kishte goditur atë me gur në këmbë. Gjatë marrjes në pyetje ky dëshmitar ka mbetur pranë pohimit paraprak për goditjen e tij me gur, por ka thënë se nuk dinte se kush e kishte goditur atë. Të akuzuarit Kurti që nga fillimi i procesit gjyqësor i është caktuar avokati sipas detyrës zyrtare, por ai nuk e pranoi këtë. Kurti nuk e njeh as gjyqin pran të cilit po zhvillohet procedura kundër tij sepse nuk e njeh as administratën e UNMIK-ut. Për shkak të së kaluarës së tij [një nga liderët e lëvizjes studentore kundër regjimit të Millosheviqit, i burgosur politik gjatë këtij regjimi], Kurti gëzon simpatinë e publikut kosovar dhe të mediave, ndërkaq organizatat për të drejtat e njeriut kërkojnë lirimin e tij.

Rasti Islami dhe të tjerë

Prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada më 16 shkurt 2007 ka akuzuar Skendër Islamin, Mustafë Islamin, Ramadan Islamin, Omer Sylejmanin dhe Gazmend Morinën që gjatë demonstratave të marsit 2004, të drejtuara kundër personave të përkatësisë nacionale serbe në Fushë Kosovë/Kosovo Polje kanë kryer vepra penale: pjesëmarrje në grup i cili ka kryer vepër penale, vepra të rënda kundër sigurisë publike dhe nxitja e urrejtjes, përçarjes dhe mosdurimit nacional, racor apo fetar. Konkretisht, të përmendurit, sipas aktakuzës, më 17 dhe 18 mars 2004, në Fushë Kosovë/Kosovo Polje e dogjën restorantin *Zhivin Gaj* dhe shtëpinë e serbit Miroslav Veličković, qoshkun që gjendej përpara shtëpisë, spitalin, Shtëpinë e Shëndetit, barnatoren, godinën e shkollës *Shën*

Sava, postën [institucionet këto që financohen nga Qeveria e Serbisë dhe që veprojnë jashtë sistemit të shërbimeve publike të Kosovës], si dhe disa vetura që gjendeshin të parkuara pranë spitalit dhe Shtëpisë së Shëndetit, pronarët e të cilave kryesisht ishin serbë. Procesi gjyqësor në bazë të kësaj lënde ka filluar më 22 tetor 2007, dhe deri në fund të vitit janë mbajtur shtatë seanca të shqyrtimit kryesor, në të cilat janë dëgjuar 28 dëshmitarë të akuzës dhe tre dëshmitar të mbrojtjes. Sikurse në raste të tjera që lidhen për trazirat e marsit, aktakuza edhe në këtë rast është ngritur pas një kohe të gjatë pas vetë ngjarjes në fjalë. Dëshmitarët - policët që janë marrë në pyetje në lidhje me këtë rast kanë mbetur pranë deklaratave të tyre të mëhershme, sipas së cilave, ata i kanë vërejtur të akuzuarit në kuadrin e grupit i cili u vëntë flakën objekteve, përderisa dëshmitarë të tjerë ndryshonin deklaratat e tyre, duke pohuar se policia gjatë marrjes në pyetje ushtronte presion ndaj tyre, kërkonte që t'i ngarkonin të akuzuarit dhe t'i nënshkruanin deklaratat paraprakisht të përgatitura nga ana e policisë. Shumica e këtyre dëshmitarëve kanë qenë të mitur gjatë marrjes në pyetje në polici, kështu që ata merreshin në pyetje në prani të prindërve apo punëtorëve social. Gjykata ka organizuar disa përballje të këtyre dëshmitarëve me policët të cilët kinse kanë ushtruar presion ndaj tyre. Të dy palët kanë mbetur pranë deklaratave paraprake në shqyrtimin kryesor.

Gjykimi vazhdon në vitin 2008.

Rasti Gashi

Prokurori ndërkombëtar Robert Dean ka ngritur më 8 shkurt 2007, aktakuzën kundër Idriz Gashit, të quajtur Galani, për krime lufte ndaj popullatës civile sepse gjatë konflikteve të armatosura në Kosovë, saktësisht në gusht të vitit 1998, ai ka privuar nga jeta shqiptaren Sanije Balaj në afërsi të fshatit Vranoc/Vranovac, komuna e Pejës/Pec për shkak të bashkëpunimit me Serbë. Gjykimi është zhvilluar nga 9. maji deri më 22. qershor 2007. Gjykimi kundër Gashit përbën gjykimin më të shkurtër kohor në shkallën e parë për një vepër të tillë që në Kosovë është mbajtur që nga vendosja e misionit të KB-së. Në fund të gjyimit, Kolegji Penal Ndërkombëtar me në krye gjykatësin Vinod Boolel, të akuzuarin e ka shpallur fajtor dhe i ka shqiptuar dënimin me burgim prej 15 vjetësh. Gjatë procesit gjyqësor janë mbajtur gjithsej 8 seanca në të cilat u dëgjuan 10 dëshmitarë të aktakuzës dhe një i mbrojtjes. Në shtator të vitit 1998, mbetjet mortore të viktimës janë zbuluar në kanalën e Liqenit të Radonjiqit. Identifikimi i viktimës përmes analizës DNK është kryer në maj 2007, pra gjatë procesit gjyqësor kundër të akuzuarit Gashi. Gjatë procedurës së nxjerrjes së provave pranë gjyqit, një dëshmitar i aktakuzës

ka përshkruar në detaje ekzekutimin e Sanije Balajt, ku ai ishte i pranishëm. I akuzuari pohonte se Sanijen Balaj e kishte vrarë vëllai i këtij dëshmitari që nuk ishte më i gjallë. Karakteristikë tjetër e procedurës së nxjerrjes së provave konsistonte në deklaratat e dëshmitarëve që u mbështetnin mbi atë çfarë kishin dëgjuar nga të tjerët, disa prej të cilëve pësuan gjatë luftës, ndërkaq disa të tjerë pas saj dhe në rrethana të pasqaruara. Edhe pse gjykimin e kanë përcjellur një numër i madh njerëzish (familja e të akzuarit, ish pjesëtarë të UÇK-së, gazetarë dhe të tjerë) mediat kanë raportuar pak dhe sipërfaqësisht. Vrasja e Sanije Balajt përmendet edhe në aktakuzën e prokurorisë së Tribunalit të Hagës kundër ish-kryeministrit kosovar Ramush Haradinaj.

Rasti Krasniqi

Prokurori ndërkombëtar Andrew Mayes e ka akuzuar më 15 shtator 2006, Bedri Krasniqin për sulmin mbi veturën e Shërbimit Policor të Kosovës (SHPK) që ka ndodhur më 24 nëntor 2003 në rrugën Deçan/Dečane – Pejë/Peć, me ç’rast janë vrarë dy pjesëtarë të SHPK-së, ndërkaq një tjetër ishte plagosur. Policët që ishin në shënjestër të këtij sulmi kanë qenë të inkuadruar në hetimet mbi vrasjet e motivuara politikisht në rajonin e Dukagjinit, sikurse ai i Tahir Zemajt, ish-komandantit të formacioneve ushtarake të FARK-ut. Zemaj ka qenë dëshmitar në rastin *Idriz Balaj dhe të tjerë* që ka përfunduar në dhjetor të vitit 2002 në Gjykatën e Qarkut të Prishtinës [**kundër Idriz Balajt aktualisht ushtrohet procesi gjyqësor pranë Tribunalit të Hagës në lëndën *Haradinaj dhe të tjerë***]. Zemaj ishte edhe dëshmitari potencial në gjykimin kundër Ramush Haradinajt. I akuzuari një kohë ka qenë përcjellës i Ramush Haradinajt. Gjykimi kundër Bedri Krasniqit ka filluar Në Gjykatën e Qarkut në Pejë / Peć më 15 maj dhe ka përfunduar më 19 shtator 2007. Kolegji Penal me në krye gjykatësin Tron Gundersen e ka shpallur fajtor të akzuarin dhe i ka shqiptuar dënimin me burg afatgjatë me kohëzgjatje prej 27 vjetësh. Janë mbajtur gjithsej 11 seanca të shqyrtimit kryesor në këtë lëndë. Në pyetje janë marrë 20 dëshmitarë, 15 nga të cilët ishin ata të aktakuzës. Një nga dëshmitarët e aktakuzës, që në procedurën paraprake e gëzonte statusin e dëshmitarit të mbrojtur, ka dëshmuar publikisht me kërkesën e tij. Dëshmia e tij ka qenë në favor të të akzuarit, gjë që nuk ishte rast kur ai u paraqit si dëshmitar i mbrojtur. Po ashtu, një nga dëshmitarët e mbrojtur të aktakuzës nuk u paraqit edhe pse gjykata pati zhvendosur seancën e saj në një vend të tjetër me qëllim marrjen e tij në pyetje. Prokurori më pas hoqi dorë nga ky dëshmitar. Ai nuk sqaroi publikisht arsyet për këtë vendim. Një karakteristikë tjetër e këtij gjykimi kishte të bënte me raste të shpeshta të mbylljes së shqyrtimit kryesor

për publikun. Në këto seanca të mbyllura merrnin pjesë vetëm prokurori, mbrojtësi i të akuzuarit dhe personi i autorizuar i palës së dëmtuar. Publiku në gjykatore ishte i ndarë qartazi – në një anë rrinin familjarët e të akuzuarit, ndërkaq në anën tjetër ata të palës së dëmtuar.

Rasti Jakupi I

Prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada e ka akuzuar më 14 mars 2005, Lirim Jakupin për veprat penale: rrëmbim, privim i kundërligjshëm nga liria dhe shantazh. Sipas aktakuzës, Jakupi si anëtar i grupit me të cilin komandonte Shefqet Musliu, ish komandant i UÇPMB-së, dhe në shoqëri me Besim Tahirin dhe të tjerët, me qëllim të përfitimit të paligjshëm, në shtator të vitit 2000 ka marr pjesë në rrëmbimin e katër personave që në aktakuzë përmenden si persona të dëmtuar [1, 2, 3 i 4]). Personat e rrëmbyer, sipas aktakuzës, janë keqtrajtuar fizikisht nga ana e rrëmbyesve. Gjykimi në rastin *Jakupi I* ka filluar më 13 korrik 2006 në Gjykatën e Qarkut në Gjilan/Gnjilane. Ai u zhvillua pranë panelit të përzier ndërkombëtar – vendor me në krye gjykatësin ndërkombëtar Vinod Boollel. Procesi ka përfunduar më 14 shkurt 2007 kur i akuzuari Lirim Jakupi u dënua me 6 vjet burgim. Janë mbajtur 5 seanca në kuadrin e shqyrtimit kryesor dhe nxjerrjes së provave. Një nga seancat është mbajtur në Gjykatën e Qarkut në Vrajë/Vranje [Serbi/Serbi]. I akuzuari mbrohej me heshtje. Të vetmit dëshmitarë ishin të dëmtuarit. Prej tyre, vetëm dy janë marrë në pyetje, përderisa dy të tjerë ishin marrë në pyetje më herët gjatë gjykimit në lëndën *Shefqet Misliu*, dhe rrjedhimisht dëshmitë e tyre u shfrytëzuan si prova pa dëshminim e tyre të drejtpërdrejtë për këtë rast.

Rasti Jakupi II

Prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada e ka akuzuar më 13 korrik Lirim Jakupin për tentim të kryerjes së veprës penale terrorizëm. Ai në cilësinë e pjesëtarit të AKSH-së, siç ka pohuar aktakuza, gjatë marsit të vitit 2003 në kalimin kufitar mes Kosovës dhe Serbisë i cili është i regjistruar si G5 [CP 75], dhe në bashkëveprim me të tjerët dhe me qëllim të kryerjes së aksioneve terroriste, ka marr pjesë në transportimin e eksplozivit dhe armatimit. Gjykimi me rastin e kësaj lendeje ka nisur më 21 qershor 2007 pranë Kolegjit të përzier Penal të Gjykatës së Qarkut në Gjilan/Gnjilane, të cilit i kryesonte gjykatësi Vinod Boollel. Që në fillim të procesit gjyqësor, i akuzuari ka bërë vërejtje në përmbajtjen e trupit gjykues, sidomos për faktin se atë e kryesonte gjykatësi i cili në rastin e mëparshëm [*Jakupi I*] i kishte shqiptuar dënimin me burg prej gjashtë vjetësh. Për

shkak të kësaj kërkesë është ndërprerë përkohësisht shqyrtimi kryesor të kësaj lendeje. Në ndërkohë, i akuzuari Jakupi u arratis nga burgu³.

Rasti Fejza

Me aktakuzën e ngritur më 26 janar 2001 dhe të plotësuar më 27 korrik 2007, prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada e ka akuzuar Sadat Fejzën se më 12 qershor 2000 në rrugën rajonale Gjilan/Gnjilane – Viti/Vitina, në afërsi të fshatit Kllokot/Klokot dhe në bashkëveprim me persona të paignifikuar ka kryer një sulm të armatosur në veturën *Opel Vektra* me qëllim vrasjen e tre serbëve, në mesin e të cilëve edhe një prifti ortodoks. Por, sulmi ka kaluar vetëm me plagosjen e këtyre tre serbëve. Me vendimin e Gjykatës së Qarkut të Gjilanit/Gnjilane nga 24 maj 2001, Sedat Fejza i cili gjendej në arrati, u shpall fajtor për veprën penale tentim vrasjeje dhe u dënua me heqje lirie prej 6 vjetësh dhe 6 muajsh. Dënimi u bë i plotfuqishëm në maj të vitit 2002. Mirëpo, mbrojtësi i Fejzës ka kërkuar hapjen e serishme të shqyrtimit kryesor në këtë lëndë me ç’rast Gjykata e Qarkut e Gjilanit/Gnjilane e ka refuzuar këtë kërkesë. Por, duke shqyrtuar ankesën e mbrojtësit në vendimin e Gjykatës së Qarkut, Gjykata Supreme e Kosovës ka vendosur që të kthej këtë lëndë Gjykatës së Qarkut në Gjilan për të hapur procesin e ri në këtë lëndë.

Gjykimi i ri kundër Sadat Fejzës pranë panelit të përzier ndërkombëtarë – vendor penal të Gjykatës së Qarkut në Gjilan/Gnjilane [i kryesuar nga gjykatësi ndërkombëtar Maurizio Salustro] ka filluar më 7 shtator 2007. Janë mbajtur 5 seanca të shqyrtimit kryesor, në të cilat janë marrë në pyetje i akuzuari dhe dy dëshmitarë të aktakuzës – të dëmtuarit. Gjatë procedurës së nxjerrjes së provave, dëshmitarët e kanë identifikuar të akuzuarin në fotografi.

Rasti i mituri AD

Me aktakuzën e ngritur më 14 dhjetor 2006, prokurori ndërkombëtare Marcelo Maresca i vuri përsipër të miturit AD sulmin me bombë mbi kafe - restorantin *Dolce Vita* në pjesën veriore të Mitrovicës, që ka ndodhur më 26 gusht 2006, me ç’rast janë lënduar lehtë apo rëndë nëntë persona, shtatë nga ta civilë serb dhe dy pjesëtarë të stafit ndërkombëtarë në rajonin e Mitrovicës. Me këtë veprim i akuzuari, sipas aktakuzës, ka kryer veprat penale: shkaktimi i rrezikut të përgjithshëm, shkaktimi i lëndimeve të rënda trupore, si dhe shkaktimi i urrejtjes nacionale, racore apo fetare. Gjykimi ka nisur

³ Lirim Jakupi është një nga shtatë të burgosur që më 18 gusht janë arratisur nga burgu i Dubravës dhe ende gjendet në arrati.

me 8 shkurt 2007 në Gjykatën e Qarkut të Mitrovicës/Mitrovica dhe zhvillohet pranë panelit të përzier gjykues me në krye gjykatësin ndërkombëtar Thimoty Baland. Deri në fund të vitit janë mbajtur gjashtë seanca të shqyrtimit kryesor në të cilat janë shqyrtuar vetëm aftësia psikike e fizike të akuzuarit për të përcjell gjykimin si dhe disa çështje procedurale. Gjatë kësaj kohe është kryer ekzaminimi psikiatrik i të miturit AD dhe janë dëgjuar tre ekspertë neuropsikiatër. Gjykimi është i mbyllur për publikun.

Rasti Simić

Prokurori vendor Jusuf Mejzini më 20 qershor 2000 e ka akuzuar serbin Igor Simić për veprën penale gjenocid, të cilën i akuzuari e ka kryer në mënyrë brutale duke e privuar nga jeta çiftin bashkëshortor Halit e Mevlyde Sylejmani, dhe më pas duke i djegur trupat e tyre. Gjykimi i shkallës së parë kundër Igor Simić dhe të tjerëve ka filluar në Gjykatën e Qarkut të Mitrovicës më 5 dhjetor 2000. Kolegjit të përzier Penal i kryesonte gjykatësi Christer Karphammer. Pas 22 seancave të shqyrtimit kryesor, prokurori ndërkombëtar, Micheal Hartman, më 9 prill 2001 ka hequr dorë nga aktakuza. Të njëjtën ditë, gjykata ka nxjerr vendimin refuzues ndaj aktakuzës, ndërkaq pala e dëmtuar ka marr përsipër ndjekjen penale. Më 17 prill 2004, pranë Kolegjit Penal Ndërkombëtar të cilit i kryesonte gjykatësi Timothy Baland, është mbajtur seanca e parë lidhur me lëndën e ngritur nga aktakuza private. Ngaqë i akuzuari dhe mbrojtësi i tij nuk janë paraqitur në gjykatore, procesi është shtyrë për kohë të pacaktuar.

Rasti Vučković

Procesi kundër të akuzuarit Miroslav Vučković ka filluar në Mitrovicë/Mitrovica më 12 maj 2000 sipas aktakuzës për vjedhjen e rëndë. Pas disa zgjerimeve, një prokuror vendor ka ngritur kundër të akuzuarit Vučković aktakuzën për gjenocid. Pas 21 seancave të shqyrtimit kryesor, Kolegji Penal ka marrë vendim me të cilin Vučković shpallet fajtor për gjenocid dhe i shqiptohet dënimi prej 14 vjetësh burgim. Më 31 gusht 2001, Gjykata Supreme e Kosovës e ka pezulluar vendimin e shkallës së parë dhe e ka kthyer rastin Vučković në rigjykim, duke i rekomanduar prokurorisë që të rikualifikojë veprën penale, që i vihej në barë të akuzuarit, prej gjenocidit në atë të krimeve të luftës dhe pjesëmarrjes në veprimtarinë e përbashkët kriminale. Në janar të vitit 2002, kundër të akuzuarit Miroslav Vučković ka filluar procedura e përsëritur penale dhe sipas aktakuzës së ndryshuar. Pas 44 ditësh të gjykimit, Gjykata e Qarkut në Mitrovicë/Mitrovica ka marrë më 25 tetor 2002 vendimin sipas së cilit i akuzuari shpallet fajtor dhe i shqiptohet dënimi

me burg preh 12 vjetësh. Në maj të vitit 2004, Gjykata Supreme për herë të dytë me radhë e pezullon vendimin e shkallës së parë në këtë lëndë dhe e kthen atë në rigjykim. Procedura e tretë e ripërsëritur e shkallës së parë ka filluar më 16 gusht 2007 pranë Kolegjit Penal me në krye gjykatësen Lolita Dumlao. Janë mbajtur 19 seanca të shqyrtimit kryesor deri në fund të vitit. Në procedurën e nxjerrjes së provave janë paraqitur edhe provat që janë siguruar nga gjykatat e Serbisë, janë lexuar tri deklarata të dëshmitarëve të aktakuzës, të cilët për shkak të moshës nuk kishin mundësi të paraqiteshin pranë gjykatës. Në fillim të procesit të tretë të shkallës së parë, aktakuzën e përfaqësonte prokurorja ndërkombëtare Marija Baldini, e cila dukej shumë pasive. Në nëntor të vitit 2007, përfaqësimin e aktakuzës e ka marrë përsipër prokurori ndërkombëtar Erwin Patilos. Ai në fillim ishte më dinamik në krahasim me paraardhësen e tij, por në seanca të mbajtura në gjatë muajit dhjetor 2007, ai kryesisht ia ka kaluar gjykatës konfirmimin e aktakuzës. Nxjerrja e provave dhe ndriçimi i vërtetës në këtë rast janë të vështirësuar edhe me problemet që dalin nga fakti se dëshmitarët kryesor janë persona të moshuar që në ndërkohë kanë harruar shumë gjëra të rëndësishme. Sipas rrjedhës së deritanishme të procesit të nxjerrjes së provave është e mundshme që prokurori të ndryshojë sërish aktakuzën kundër të akuzuarit Vučković dhe të rikualifikojë atë në veprën penale vjedhje e rëndë.

13

Rasti Ejupi

Prokurori ndërkombëtar Thomas Hickman ka ngritur më 17 maj 2006 aktakuzën kundër Florim Ejupit për kryerjen e veprave penale: vrasje, tentim vrasjeje, shkaktimi i rrezikut të përgjithshëm, mbajtja e paautorizuar e materieve eksplozive, të gjitha këto vepra të kryera sipas pohimeve të aktakuzës gjatë sulmit mbi autobusin e *Nish Express* në shtator të vitit 2001 te Podujeva/Podujevo, me ç'rast janë vrarë 11 njerëz, ndërkaq 18 të tjerë janë dëmtuar rëndë. Procesi gjyqësor kundër Florim Ejupit ka filluar më 18 tetor 2007 pranë trupit gjykues ndërkombëtar të Gjykatës së Qarkut në Mitrovicë/Mitrovica, të cilin e kryeson gjykatësja Hajnalka Karpati. Deri në fund të vitit 2007 janë mbajtur dy seanca të shqyrtimit kryesor. Janë marrë në pyetje dy dëshmitarë – të dëmtuarit. Procesi i deritanishëm gjyqësor në lëndën e Florim Ejupit është shtyrë disa herë për shkaqe sigurie si dhe për shkak të refuzimit të të dëmtuarve që të paraqiteshin si dëshmitarë në burgun e Dubravës ku gjykimi ishte zhvendosur për një kohë ngase i akuzuari mbahej atje në paraburgim. Aktakuza ka ndryshuar deri me tani disa herë. Prokurori ndërkombëtar

bëtar Gianfranko Galo në seancën e fundit të shqyrtimit kryesor ka paralajmëruar edhe një ndryshim të aktakuzës.

Rasti Esmine Hamza dhe i mituri AK

Prokurorja ndërkombëtare Roberta Baldini ka ngritur më 8 mars 2006 aktakuzën kundër Esmine Hamzës dhe të miturit AK nga Prizreni/Prizren, sepse gjatë trazirave të marsit 2004 kanë kryer vepra penale: nxitje e mosdurimit nacional, racor dhe fetar, si dhe pjesëmarrje në grupin për kryerjen e veprave penale. Si pjesëmarrësit e trazirave, të akuzuarit i kanë vënë flakën dhe e kanë plaçkitur shtëpinë e Mladen Gligorijević nga Prizreni/Prizren, si dhe i kanë djegur disa vetura të UNMIK-ut që gjendeshin pranë godinës së komunës së Prizrenit/Prizren. Procedura gjyqësore ka nisur më 26 nëntor 2006 pranë panelit të përzier gjyqësor në Gjykatën e Qarkut të Prizrenit/Prizren dhe deri te shqiptimi i verdiktit janë mbajtur gjithsej 18 seanca të shqyrtimit kryesor. Janë dëgjuar 9 dëshmitarë të aktakuzës dhe 2 dëshmitarë të mbrojtjes. Shqyrtimi kryesor ka qenë i mbyllur për publikun. Më 15 qershor 2007, Kolegji Penal me në krye gjykatësen Lolita Dumlaio e ka dënuar të akuzuarin Esmine Hamzës me heqje lirie prej 4 vjetësh, ndërkaq të miturit AK i ka shqiptuar masën përmirësuese të qëndrimit në qendrën përmirësuese - edukuese në kohëzgjatje prej dy vjetësh.

Rasti SHPK

Prokurori ndërkombëtar në Ferizaj/Uroševac ka ngritur aktakuzën kundër pjesëtarëve të Shërbimit Policor të Kosovës [SHPK] Zoran Tasić, Violeta Jovanović, Stojan Jovanović dhe Slavko Stanković, sepse në tetor të vitit 2005 kanë inskenuar një sulm terrorist mbi veturën e tyre zyrtare me ç'rast kanë kryer vepra penale: shkaktimi i rrezikut të përgjithshëm, paraqitje e rrejshme dhe dëmtimi i gjësendeve të huaja. Në seancën e parë të shqyrtimit kryesor më 22 janar 2007, Gjykata Komunale në Ferizaj ka shpallur që ajo nuk ishte kompetente dhe rastin ia ka kaluar Gjykatës Komunale në Shtërpce/Štrpce.

Rasti Runjeva

Në procesin gjyqësor që është zhvilluar nga 5 tetor 2004 deri më 12 maj 2005 pranë trupit gjykues ndërkombëtar të Gjykatës së Qarkut të Prishtinës/Prishtinë të cilin e kryesonte gjykatësi Martin Karopkin, të akuzuarit Ejup Ranjeva, Rustem Demi dhe Enver Axhami janë shpallur fajtor për veprën penale krime lufte. Sipas vendimit të gjyqit, Ejup

Runjeva u dënua me 8 vjet, përderisa Rustem Demi dhe Enver Axhamiu me 6 vjet heqje lirie. Në procesin gjyqësor janë dëgjuar 21 dëshmitarë, 18 nga ta të aktakuzës [një prej tyre i mbrojtur], 3 dëshmitarë të mbrojtjes dhe një dëshmitar ekspert. Aktakuzën e përfaqësonte prokurori ndërkombëtar Paul Flinn. Duke vepruar sipas ankesave të të dënuarve, Gjykata Supreme ka shqyrtuar vendimin e shkallës së parë më 22 mars 2007 por vendimi i saj nuk është bërë publik deri në fund të vitit 2007.

Rasti Musliu

Në procesin gjyqësor që pranë trupit penal ndërkombëtar të Gjykatës së Qarkut së Gjilanit/Gnjilane ishte mbajtur nga 10 shkurt deri më 24 qershor 2006, Shefqet Musliu, Besim Tahiri dhe Feriz Qerimi janë shpallur fajtor për veprën penale bashkimi kriminal. Shefqet Musliu u dënua me 12 vjet, ndërkaq Besim Tahiri dhe Feriz Qerimi me pesë vjet heqje lirie. Në procesin gjyqësor të cilin e ka kryesuar gjykatësi Vinod Boollel, janë dëgjuar 13 dëshmitarë, 4 nga të cilët ishin të mbrojtur. Aktakuzën e përfaqësonte prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada. Më 27 mars 2007, Gjykata Supreme e Kosovës ka shqyrtuar ankesat kundër verdiktit të gjykatës së shkallës së parë si dhe disa çështje procedurale juridike që lidheshin me këtë lëndë. Pranë Gjykatës Supreme është hapur me këtë rast shqyrtimi kryesor për të njëjtën lëndë për tu dëgjuar një dëshmitar i mbrojtur që ishte propozuar nga aktakuza por nuk u morr në pyetje në shkallën e parë. Shqyrtimin e kësaj lëndë në shkallën e dytë e ka komplikuar edhe zbulimi se kryesuesi i panelit në rastin *Musliu* më parë ishte anëtar i panelit gjyqësor që vendoste për paraburgimin gjyqësor të të akuzuarve. Vendimi i shkallës së dytë ende nuk është bërë publik.

Rasti "Dhunimi"

Në procesin gjyqësor që është zhvilluar prej 1 qershori 2005 deri më 1 mars 2006 pranë Gjykatës së Qarkut në Gjilan/Gnjilane, Astrit Shala u shpall fajtor për dhunimin e një plake 80 vjeçe të përkatësisë nacionale serbe në gusht të vitit 2003. Shala u dënua me dy vjet heqje lirie. Shqyrtimi kryesor dhe procedura e nxjerrjes së provave kanë zgjatur 10 ditë pune. Janë marrë në pyetje 11 dëshmitarë dhe janë bërë 2 ekspertiza profesionale. Gjykata Supreme e Kosovës me vendimin të nxjerr më 2 gusht 2007, e ka ndryshuar verdiktin e shkallës së parë të Gjykatës së Qarkut në Gjilan/Gnjilane duke e rritur dënimin për Astrit Shalën në 5 vjet heqje lirie.

Rasti i vrasjes së të miturit në Graçanicë/Gračanica

Prokurorja ndërkombëtare Cecilia Tillada e ka ngritur më 10 shtator aktakuzën kundër të miturit AK nga Prishtina/Priština dhe Labinot Gashit për veprën penale vrasje e rëndë. Të miturit AK dhe Labinot Gashit u viheshin në barrë: vrasja e të miturit serb DP më 5 qershor 2004 në Graçanicë/Gračanica, disa tentim vrasjeje, si dhe mbajtje e paautorizuar e armëve. Gjykimi i shkallës së parë pranë panelit të përbërë nga gjykatësit ndërkombëtar dhe vendor të Gjykatës së Qarkut në Prishtinë/Priština, ka filluar më 16 nëntor 2004. Ka pasur 29 seanca të shqyrtimit kryesor të kësaj lendeje. Procesi gjyqësor ka përfunduar më shqiptimin e vendimit më 3 qershor 2005. Janë dëgjuar 22 dëshmitarë gjatë procedurës së nxjerrjes së provave, në mesin e të cilëve 4 ekspertë, i ati i viktimës DP, 5 dëshmitarë – të dëmtuarit [tre nga ta në cilësinë e dëshmitarëve të mbrojtur], si dhe dy dëshmitarë të drejtpërdrejt. Dëshmitarë të tjerë ishin pjesëtarë të SHPK-së që ditën kritike kanë qenë në detyrë në Graçanicë/Graçanicë. Procedura ishte e mbyllur për publikun. Pjesërisht vetëm një pjesë e seancës në të cilën u shqiptua verdikti ishte i hapur për publikun – ai në të cilin të miturit AK iu shqiptua dënimi i burgimit prej 6 vjetësh për veprat penale: vrasje e rëndë dhe mbajtja e paautorizuar e armëve. I mituri AK u lirua nga akuza për tentim vrasjen e rëndë. I akuzuari Labinot Gashi u lirua nga të gjitha akuzat. Me vendimin e Gjykatës Supreme të Kosovës më 17 maj 2005, u refuzua ankesa e mbrojtësit të miturit AK dhe vendimi i shkallës së parë u riformulua në mënyrë që të miturit AK iu shqiptua dënimi unik prej 9 vjetësh heqje lirie për veprat penale: vrasje e rëndë, tentim vrasje e rëndë dhe mbajtje e paautorizuar e armëve.

Mbrojtësi i të miturit AK ka parashtruar më pas kërkesën për mbrojtjen e ligshmerisë. Sipas kësaj kërkeje, pranë panelit ndërkombëtar të Gjykatës Supreme të Kosovës me në krye gjykatësin Alain Bloch, më 14 dhjetor 2007 është hapur sërish shqyrtimi kryesor dhe në fund të miturit AK iu shqiptua sërish dënimi unik me burgim për të mitur prej 9 vjetësh. Vendimi është i plotfuqishëm.

Rasti Grupi i Llapit

Prokurori ndërkombëtar Gary McCuaing ka ngritur më 4 shkurt 2003 aktakuzën kundër Rustem Mustafës - komandant i UÇK-së në rajonin e Llapit në periudhën gusht 1998 – qershor 1999, Nazif Mehmetit – komandant i policisë ushtarake të UÇK-së në këtë rajon, Latif Gashit – komandant i shërbimit të inteligjencës në këtë zone dhe Naim Kadriut – pjesëtar i policisë ushtarake në zonën e Llapit. Sipas aktakuzës, ata e kanë kryer veprën penale krime lufte nga neni 142 të LPJ, lidhur me nenet 24, 30, 22 dhe 26 të

LPJ. Sipas aktakuzës, ata e kanë kryer këtë vepër duke e urdhëruar, ndihmuar dhe kryer drejtpërsëdrejti atë, si dhe me anë të pjesëmarrjes së përbashkët në planin kriminel me qëllim kryerjen e krimeve të luftës. Gjykimi i shkallës së parë pranë Kolegjit Penal të Gjykatës së Qarkut në Prishtinë/Priština, të cilit i kryesonte gjykatësi Thimoty Clayson, është mbajtur nga 17 shkurti deri më 16 korrik 2003. Janë mbajtur 40 seanca [ditë] të gjykimit. Në pyetje janë marrë 60 dëshmitarë. Në fund, të akuzuarit janë shpallur fajtor. Rrustem Mustafa, i quajtur Remi u dënua me 17, Nazif Mehmeti me 13, Latif Gashi me 10 dhe Naim Kadriu⁴ me 5 vjet heqje lirie. Me vendimin e gjykatës së shkallës së dytë të nxjerr më 8 korrik 2005, lënda e *Grupit të Llapit* sërish u kthye në gjykim. Më datë 29 nëntor 2007, pranë panelit ndërkombëtare të Gjykatës së Qarkut në Prishtinë/Priština është mbajtur seanca përgatitore për fillimin e shqyrtimit të ri kryesor në shkallën e parë në lëndën e grupit të Llapit. Seancës i ka kryesuar gjykatësi Carol Peralta. Aktakuzën në procesin e ripërsëritur së shkallës së parë e përfaqëson prokurori ndërkombëtar Erwin Patilos.

4 I akuzuari në ndërkohë ndërroi jetë në një aksident trafiku

Suđenja za etnički motivisana
krivična dela i ratne zločine
na Kosovu

Izveštaj za 2007.

Vizija

Kancelarija Fonda za humanitarno pravo na Kosovu (FHP Kosovo) radi na dokumentovanju ratnih zločina koje će pomoći kosovskom društvu da se suoči sa svojom nedavnom prošlošću, istovremeno unapređujući zaštitu prava manjina čiji je nezadovoljavajući položaj velikim delom naslede nedavne prošlosti. FHP Kosovo nastoji da se suprotstavi negaciji i političkoj manipulaciji izgubljenim ljudskim životima i nastoji da obezbedi integritet i transparentnost u suđenjima za ratne zločine koji se bave ovim gubicima. FHP Kosovo takođe nastoji da unapredi i prati poštovanje ljudskih prava manjinskih zajednica na Kosovu što je od suštinskog značaja za demokratski razvoj Kosova, za mogućnost povratka izbeglih pripadnika manjinskih zajednica i konačno, za normalizaciju odnosa sa Srbijom.

Istorija

FHP je osnovao kancelariju u Prištini u maju 1997. godine. Do izbijanja sukoba između srpskih snaga bezbednosti i Oslobođilačke vojske Kosova (OVK), u februaru 1998. godine, FHP se bavio dokumentovanjem policijske represije prema Albancima, istražujući torturu, nezakonito pritvaranje, masovno pozivanje Albanaca na informativni razgovor i politička suđenja. Od februara 1998. godine, FHP Kosovo je središte svog rada preusmerio na dokumentovanje ubistava i nestanaka kosovskih Albanaca ali se bavi i istraživanjem nestanaka Srba, koje registruje u relevantnom broju. Tokom NATO intervencije 1999. godine FHP je kosovsku kancelariju izmestio u Crnu Goru, gde je rad na dokumentovanju nastavljen u okruženju oko 100,000 Albanaca koje su srpske snage bezbednosti proterale sa Kosova. Nakon stupanja na snagu Mirovnog sporazuma potpisanog u junu 1999. godine kojim je rat okončan, FHP se vraća u Prištinu zajedno sa izbeglicama i počinje rad na dokumentovanju zločina koje su počinili pripadnici srpskih snaga bezbednosti tokom NATO bombardovanja. FHP je posle uspostavljanja međunarodne administracije na Kosovu, u junu 1999. godine objavio brojne izveštaje o ubistvima i nestanku kosovskih Albanaca i podsticao vlasti u Srbiji da izvode počiniocima pred lice pravde. Takođe, redovno je istraživao slučajeve otmica, nestanaka i ubistava Srba, Roma, Aškalija, Bošnjaka, kao i Albanaca, za koje su u većini slučajeva odgovorni pripadnici OVK.

Program

FHP-Kosovo implementira tri projekta koji su sastavni deo programa tranzicione pravde:

- 1) Kosovska knjiga pamćenja
- 2) Praćenje suđenja za ratne zločine i etnički motivisana krivična dela
- 3) Praćenje poštovanja prava manjina na Kosovu

Suđenja za etnički motivisana krivična dela i ratne zločine na Kosovu

Izveštaj za 2007.

FHP-Kosovo je jedina nevladina organizacija na Kosovu koja prati suđenja za ratne zločine i etnički motivisana krivična dela na Kosovu. U 2007. godine FHP-Kosovo je patio je 117. glavnih pretresa u 21 predmetu, pred opštinskim i okružnim sudovima, kao i četiri predmeta pred Vrhovnim sudom Kosova. U tim [praćenim]suđenjima saslušano je 119 svedoka od kojih su dva bila zaštićena i pet veštaka balističara i neuropsihijatra. U svim slučajevima optužnice su podigli i zastupaju međunarodni tužioc. Svi predsedavajući sudskih veća su međunarodne sudije a među članovima veća ima lokalnih sudija.

Slučaj Kiqina

Međunarodni tužilac Thomas Hickman podigao je optužnicu protiv Jetona Kiqine 31.01.2005. godine za krivično delo ubistvo, pokušaj ubistva, udruživanje za vršenje krivičnih dela zbog napada u saizvršilaštvu sa još 12 optuženih u odvojenom predmetu¹, zbog ubistva pet članova porodice Hajra i pokušaja ubistva Pranevere Hajra. 20. 08. 2001. godine, u blizini Glogovca/Glogoc. Suđenje se odvijalo pred Okružnim sudom u Prištini/Prishtinë, u periodu od 29. 06. 2005. godine do 8. 03. 2007. godine. Ukupno je održano 38 glavnih pretresa. U 2007. godine održana su tri glavna pretresa na kojima su saslušana dva svedoka odbrane. Optuženi Jeton Kiqina je saslušan u svojstvu svedoka, a pročitane su i tri izjave svedoka iz istrage. Međunarodno veće, kojim je predsedavao sudija Vinod Boolel, oglasilo je Jetona Kiqinu krivim i izreklo mu kaznu zatvora u trajanju od 16 godina. Imajući u vidu da je sud koristio veliki broj dokaza iz *predmeta Halilaj i drugi*, suđenje je trajalo nepotrebno dugo. Ipak, treba imati u vidu da je sud imao probleme da organizuje prevod suđenja, u skladu sa zahtevom i pravom optuženog da mu se sudi na šveskom, koji optuženi najbolje poznaje. Sud je prihvatio sve svedoke koje je predložila odbrana, uključujući četvoricu optuženih u *predmetu Halilaj*.

Slučaj Morina²

Međunarodna tužiteljka Cecilia Tillada podigla je 20.10.2003. godine optužnicu protiv Xhavit Morine za izvršenje krivičnih dela terorizam, upravljanje terorističkom organizacijom, ubistvo, višestruko ubistvo, nezakonito držanje oružja i izazivanje opšte opasno-

1 Skender Halilal, BurimRamadani, Arsim Ramadani, Arben Kiqina, Zeqir Kiqina, Florim Kiqina I Blerim Kiqina su optuženi jedinstvenom optužnicom od 16.09.2003. godine za za ubistvo, pokušaj ubistva i udruživanje radi vršenja krivičnih dela. Suđenje koje je iz bezbednosnih razloga vođeno pred Okružnim sudom u Gnjilanu/Gjilan, još uvek je trajalo kada je Jeton Kiqina optužen za ista krivična dela.

2 Xhavit Morina je jedan od sedmorice pritvorenika koji su 18.08.2007. godine pobjegli iz zatvora Dubrava. Njegovo telo je nađeno 2.11.2007. godine u blizini sela Odri u Makedoniji, nakon sukoba sa oružanom grupom Agima Kra-sniqi.

sti, koje je počinio kao pripadnik Oslobođilačke vojske Kosova [OVK], Oslobođilačke vojske za Preševo, Medvedu i Bujanovac [OVPMB] i Albanska narodna armija (ANA/ AKSH), koja je uredbom UNMIK-a. br. 2003/9 proglašena terorističkom organizacijom. Optuženi se tereti da je ubio trojicu državljana Makedonije, među kojima su dvojica članovi Demokratskog udruženja za integraciju (BDI) i jedan slučajni prolaznik. Prvo prvostepeno suđenje održano je pred Okružnim sudom u Prištini/Prishtinë u periodu od 29. 03. do 26. 04. 2004. godine. Nakon održanih sedam glavnih pretresa, Međunarodno veće, kojim je predsedavao Carol Peralta, osudilo je Xhavita Morinu na kaznu zatvora u trajanju od 13 godina. Presudom Vrhovnog suda Kosova ova presuda je ukinuta i suđenje je vraćeno na početak. Ponovljeno suđenje počelo je 27. 02. 2007. i okončano 8. 03. 2007. godine. Nakon četiri održana glavna pretresa Međunarodno veće, kojim je predsedavao sudija Vinod Boolllel, osudilo je Xhavita Morinu na kaznu zatvora u trajanju od 12 godina. Tokom ponovljenog suđenja saslušan je samo jedan svedok, koji je u celini ponovio svoj iskaz koji je dao na ranijem suđenju.

Slučaj Kurteshi i Sylejmani

Međunarodna tužiteljka Cecilia Tellada je 14.08.2006. godine podigla optužnicu protiv Mirsada Kurteshi i Kadri-je Sylejamani za teška krivična dela protiv opšte sigurnosti, učestvovanje u grupi koja čini krivična dela i izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora i netrpeljivosti počinjenih protiv lica srpske nacionalnosti za vreme martovskog nasilja 2004. godine u Obiliću/Obiliq. Optuženi se konkretno terete da su predvodili grupu Albanaca koja je 18.03.2004. godine *molotovljevim koktelima* zapalili *Belu zgradu* u kojoj su stanovali Srbi - Ivanišević Zorica, Ivanović Milovan, Stojković Branko, Petković Dragan, Petković Gorica, Andrić Milenko, Stankov Goran i Stanković Boban. Sudski postupak je vodilo Međunarodno veće, kojim je predsedavao sudija Tron Gundersen. Trajalo je od 21. 08. do 8. 11. 2007. godine. Nakon devet održanih glavnih pretresa veće je optuženima izreklo presudu kojom se osuđuju na uslovne kazne zatvora u trajanju od po jedne godine i devet meseci, a koje se neće izvršiti ako okrivljeni u periodu od tri godine ne počine nova krivična dela. Tokom suđenja saslušano je 12 svedoka od kojih je 10 svedoka optužbe i dva svedoka odbrane. Većina svedoka su pripadnici KPS. Jedan je čvrsto ostao pri svom iskazu datom u ranijim fazama postupka, a ostali su značajno ublažili svoj iskaz na glavnom pretresu. Utisak posmatrača je da oštećeni nisu identifikovali optužene među učesnicima nasilja, dobrim delom iz straha jer i dalje žive na Kosovu. Sud nije utvrdio da su optuženi predvodili grupu koja je vršila nasilje, što je očigledno uticalo na izricanje veoma blage kazne.

Slučaj Kurti

Međunarodni tužilac Andrew Mayes podigao je optužnicu protiv Albina Kurtija 31.05.2007. godine za krivična dela: učestvovanje u grupi koja sprečava službeno lice u obavljanju službene dužnosti, učestvovanje u grupi koja čini krivična dela i delo pozivanje na otpor, koje je on prema tvrdnjama optužnice počinio tokom demonstracija

pokreta *Samoopredeljenje/Vetevendosje* u Prištini/Prishtinë, 10. 02. 2007 godine. U ovim demonstracijama su pripadnici UNMIK policije [policajci iz Rumunije], gumenim meci- ma, ranili dva pripadnika pomenutog pokreta, koji su sledećeg dana podlegli povredama. Albin Kurti je bio u pritvoru od 13. 02. 2007. do 10. 05. 2007. godine, a nakon toga u kuć- nim pritvorom. Do potvrđivanja optužnice, Albin Kurti ponovo je bio pritvoren, pa mu je ponovo ublažena mera određivanjem kućnog pritvora. Dana 21.12.2007. godine sud je doneo rešenje kojim ga je oslobodio svih mera obezbeđenja. Suđenje protiv optuženog je počelo 19. 09. 2007. godine, pred Međunarodnim većem kojim predsedava sudija Mauri- zio Salustro. Do kraja godine održana su četiri glavna pretresa. Saslušan je jedan svedok optužbe, koji je u istrazi tvrdio da ga je Albin Kurti na demonstracijama 10.02.2007. godi- ne pogodio kamenom u levu nogu. Na glavnom pretresu, svedok je i dalje tvrdio da je povređen za vreme demonstracija ali da ne zna ko ga je pogodio kamenom. Optuženom je od početka postupka određen branilac po službenoj dužnosti, međutim optuženi Kurti ne prihvata odbranu. Ne priznaje ni sud pred kojim mu se sudi jer ne pri- znaje administraciju UN na Kosovu. Zbog ranije prošlosti (jedan od lidera studentskog pokreta protiv Miloševićevog režima, politički zatvorenik u vreme Miloševićevog reži- ma) optuženi uživa velike simpatije kosovske javnosti i medija, a organizacije za ljudska prava traže njegovo oslobađanje.

Slučaj Islami i drugi

Međunarodna tužiteljka Cecilia Tellada je 16.02.2007. godine podigla optužnicu protiv Skendera Islami, Mustafe Islami, Ramadana Islami, Omera Sylejmani i Gazmenda Morine zbog toga što su tokom martovskog nasilja 2004. godine u Kosovu Polju/Fushë Kosovë počinili krivična dela učestvovanje u grupi koja čini krivična dela, teška dela protiv opšte sigurnosti i izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora i netrpeljivosti protiv lica srpske nacionalnosti. Konkretno, optuženi se terete da su 17. i 18.03.2004. godine u Koso- vu Polju/Fushë Kosovë zapalili restoran *Živin gaj* i kuću Srbina Miroslava Veličkovića, kiosk koji se nalazio ispred njegove kuće, bolnicu, Dom zdravlja, apoteku, zgradu osnovne škole *Sveti Sava* i poštu institucije van kosovskog sistema, koje finansira Vlada Srbije), kao i nekoliko vozila koja su bila parkirana ispred bolnice i Doma zdravlja, čiji su vlasnici uglav- nom bili Srbi. Suđenje je počelo 22. 10. 2007. godine i do kraja godine održano je sedam glavnih pretresa, na kojima je saslušano 28 svedoka optužbe i tri svedoka odbrane. Kao i drugim procesima vezanim za martovske nemire kosovskih Albanaca, i u ovom slučaju optužnica je podignuta nakon velikog protoka vremena od samog događaja. Saslušani svedoci policajci ostali su pri svojim ranijim iskazima da su optužene videli u grupi koja je palila objekte, dok su ostali svedoci menjali svoje iskaze, tvrdeći da je tokom saslušava- nja policija vršila pritisak na njih, zahtevajući da terete optužene i da potpisuju izjave koje je policija sama pisala. Većina tih svedoka je bila maloletna u vreme saslušanja u policiji, tako da su saslušavani u prisustvu roditelja ili socijalnih radnika. Sud je obavio

pojedina suočavanja svedoka i svedoka policajaca koji su navodno vršili pritisak na njih. I jedni i drugi su ostali pri svojim ranijim navodima. Suđenje se nastavlja u 2008. godini.

Slučaj Gashi

Međunarodni tužilac Robert Dean je podigao optužnicu protiv Idriza Gashi, zvanog Galani 8.02.2007. godine, za ratni zločin protiv civilnog stanovništva, jer je u vreme oružanih sukoba na Kosovu, u avgustu 1998. godine, ubio Albanku Saniju Balaj u blizini sala Vranovac/Vranoc, opština Peć/Pejë zbog saradnje sa Srbima. Suđenje je trajalo od 9. 05 do 22. 06. 2007. godine pred Okružnim sudom u Peći/Peje, kada je Međunarodno veće, kojim je predsedavao Vinod Boollle, izreklo presudu kojom je Idriz Gashi oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina. U ovom suđenju je održano ukupno osam glavnih pretresa, na kojima je saslušano 11 svedoka (uključujući jednog veštaka) od kojih 10 svedoka optužbe a jedan odbrane. Posmrtni ostaci žrtve su nađeni u septembru 1998. godine u kanalu Radonjičkog jezera/Radoniq. Identifikacija žrtve putem DNK analize, završena je u maju 2007. godine, u toku suđenja. Ubistvo Sanije Balaj se navodi u optužnici Haškog tribunala protiv bivšeg kosovskog premijera Ramusha Haradinaj. Suđenje Gashiju je najkraće prvostepeno suđenje za ratne zločine koje je na Kosovu održano nakon uspostavljanja misije UN. Tokom izvođenja dokaza, jedan svedok optužbe je pred sudom dataljno opisao egzekuciju Sanije Balaj, kojoj je on lično prisustvovao. Inače, optuženi je u svojoj odbrani tvrdio da je Saniju ubio brat svedoka, koji više nije živ. Iako je suđenje pratio veliki broj ljudi (porodica optuženog, bivši pripadnici OVK, novinari i stručna javnost) mediji su veoma malo i šturo izveštavali o tom suđenju. Karakteristično za suđenje je da su se svedoci pozivali na saznanja drugih, od kojih su neki stradali za vreme rata a neki pod nerazjašnjenim okolnostima posle rata.

Slučaj Krasniqi

Međunarodni tužilac Andrew Mayes je optužnicom od 15.09.2006. godine Bedri-ji Krasniqi stavio na teret da je 24. 11 2003. godine izvršio napad na vozilo u kojem su se nalazili pripadnici Kosovske policijske službe (KPS). Tom prilikom su ubijena dva a ranjen je jedan pripadnik KPS. Napadnuti policajci su radili na istrazi politički motivisanih ubistava u regionu Dukagjin, poput ubistva Tahira Zemaja, nekadašnjeg komandanta vojne formacije FARK, svedoka u *predmetu Idriz Balaj i drugi* [kome se sudi pred Haškim tribunalom u predmetu Haradinaj] i potencijalnog svedoka na suđenju Ramushu Haradinaju. Optuženi je neko vreme bio pratilac Ramusha Haradinaja. Suđenje je, pred Okružnom sudu u Peći/Pejë, počelo 15. 05. i završilo se 19. 09.2007. godine. Pretresno veće kojim je predsedavao sudija Tron Gundersen optuženog je oglasilo krivim i izreklo mu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 27 godina. U ovom suđenju ukupno je održano 11 glavnih pretresa. Saslušao je 20 svedoka, od kojih 15 svedoka optužbe. Jedan od svedoka optužbe R.S., koji je u prethodnom postupku imao status zaštićenog svedoka,

na svoj zahtev, svedočio je javno, u prilog optuženom, što nije bio slučaj kada je svedočio u prethodnom postupku kao zaštićeni svedok. Takođe, jedan od zaštićenih svedoka optužbe se nije pojavio, iako je sud povodom njegovog saslušanja izmestio zasedanje suda. Tužilac je odustao od ovog svedočenja. Javno nije objasnio zašto je odustao. Karakteristično za ovo suđenje je da je bilo jako puno zatvorenih delova pretresa, u kojem su učestvovali samo tužilac, branilac optuženog i punomoćnik oštećene strane. Publika u sudnici bila je jasno podeljena - na jednoj strani su sedeli članovi porodice optuženog a na drugoj oštećene strane.

Slučaj Jakupi I

Međunarodna tužiteljka Cecilia Tillada je optužnicom od 14.03.2005. godine stavila na teret Lirimu Jakupiju izvršenje krivičnih dela kidnapovanje, protivpravnog lišenje slobode i ucena. Prema navodima optužnice, Jakupi je kao član grupe koja je bila pod komandom Šefqeta Musliu, nekadašnjeg komandanta Oslobođilačke vojske Preševa, Medveđ i Bujanovca (OVPMB), u društvu sa Besimom Tahirijem i drugima, u nameri pribavljanja protiv pravne imovinske koristi, septembra 2000. godine učestvovao u otmici četvoro osoba (u optužnici navedene kao oštećene osobe 1, 2, 3 i 4). Oteete osobe su, prema navodima optužnice, više dana maltretirane i mučene fizički od strane otmičara. Suđenje pred mešovitim većem Okružnog suda u Gnjilanu/Gjilan, kojim je predsedavao međunarodni sudija Vinod Boollel počelo je 13. 07. 2006. i završeno je 14. 02. 2007. godine. Optuženi Lirim Jakupi je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest godina. Ukupno je održano pet glavnih pretresa. Jedna sednica veća održana je u Okružnom sudu u Vranju [Srbija]. Optuženi se branio ćutanjem. Oštećeni su bili jedini svedoci optužbe. Saslušano ih je samo dvoje, dok je ostalo dvoje ranije saslušano u predmetu *Šefqet Misliu*, pa su njihove izjave korišćene kao dokazi bez njihovog direktnog saslušanja.

Slučaj Jakupi II

Međunarodna tužiteljka Cecilia Tillada podigla je 13.07.2005. godine optužnicu protiv Lirimu Jakupi za pokušaj izvršenja krivičnog dela terorizam. On je, prema navodima optužnice, u toku marta 2003. godine na graničnom prelazu Kosova i Srbije koji se vodi kao G5 (CP 75), kao pripadnik ANA/AKSH i u saizvršilaštvu sa drugima a u nameri izvršenja terorističkih akcija, učestvovao u prenošenju eksploziva i oružja. Suđenje je počelo 21. 06. 2007. godine pred mešovitim većem Okružnog suda u Gnjilanu/Gjilan, kojim je predsedavao sudija Vinod Boollel. Optuženi je prigovarao sastavu veća, posebno činjenici da većem predsedava sudija koji mu je u prethodnom slučaju [kidnapovanje] izrekao kaznu zatvora od šest godina. Glavni pretres zbog odlučivanja o zahtevu je prekinut, a u međuvremenu Jakupi je pobegao iz zatvora³.

3 Lirim Jakupi je jedan od sedmorice pritvorenika koji su 18.08.2007. godine pobjegli iz zatvora Dubrava i dalje se nalazi u bekstvu.

Slučaj Fejza

Međunarodna tužiteljka Cecilia Tillada je optužnicom od 26.01.2001, koju je dopunila 27.07.2007. godine, Sadatu Fejzi stavila na teret da je 12.06 2000. godine na regionalnom putu Gnjilane/Gjilan – Vitina/Viti, u blizini Klokota/Kllokot, u saizvršilaštvu sa neidentifikovanim licima, oružanim napadom na vozilo *opel Vektra* pokušao da liši života tri Srbina, među kojima jednog pravoslavnog sveštenika. Presudom Okružnog suda Gnjilane/Gjilan od 24. 05. 2001. godine, Sedat Fejza, kome je suđeno u odsustvu, oglašen je krivim za izvršenje krivičnog dela pokušaj ubistva i izrečena mu je kazna zatvora u trajanju od šest godina i šest meseci. Presuda je postala pravosnažna u maju 2002. godine. Dana 15. 04. 2005. godine Sadat Fejza je pronađen i uhapšen radi izdržavanja kazne. Međutim, njegov branilac je tražio ponovno otvaranje glavnog pretresa u ovom predmetu. Veće Okružnog suda u Gnjilanu/Gjilan je u junu 2005. godine odbilo ovaj zahtev. Odlučujući po žalbi branioca na rešenje Okružnog suda u Gnjilanu/Gnjilan, Vrhovni sud Kosova je predmet vratio istom sudu na ponovno otvaranje glavnog pretresa. Novo suđenje protiv Sadata Fejze pred mešovitim veće Okružnog suda u Gjilanu/Gjilan (predsedava međunarodni sudija Maurizio Salustro) započelo je 7.09 2007. godine. Do kraja godine održano je pet glavnih pretresa, na kojima su saslušani optuženi i dva svedoka optužbe - oštećeni. Svedoci su na pretresu na fotografijama prepoznali optuženog.

27

Slučaj maloletni AD

Međunarodni tužilac Marcelo Maresca je optužnicom od 14. 12.2006. godine maloletnom AD stavio na teret da je izvršio bombaški napad na kafić *Dolce Vita* u severnom delu Mitrovice/Mitrovicë 26. 08. 2006. godine, kojom prilikom je teško ili lakše povređeno devet civila, sedmoro srpske nacionalnosti i dvoje stranaca, čime je izvršio krivična dela nanošenje teške telesne povrede, izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora i netrpeljivosti i izazivanje opšte opasnosti. Suđenje je pred mešovitim većem Okružnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, kojim predsedava međunarodni sudija Thimoty Baland, počelo 8. 02. 2007. godine. Do kraja godine održano je šest glavnih pretresa, na kojima se raspravljalo samo o pojedinim procesnim pitanjima i o psihofizičkoj sposobnosti optuženog da prati suđenje. U toku pretresa je obavljeno psihijatrsko posmatranje maloletnog AD i saslušano je troje neuropsihijatrskih veštaka. Suđenje je zatvoreno za javnost.

Slučaj Simić

Kosovski tužilac Jusuf Mejzini je 20. 06. 2000. godine podigao optužnicu protiv Srbina Igora Simića.za krivično delo genocid, koje je, prema optužnici, počinio 15.06.1999. godine tako što je na svirep način ubio Halita i Mevlyde Sylejmani, a potom ih zapalio. Prvostepeni postupak protiv Igora Simića i drugih počeo je 5.12.2000. godine pred mešovitim većem Okružnog suda Mitrovica/Mitrovice kojim je predsedavao sudija Christer

Karphammer. Nakon 22 zasedanja suda u okviru glavne rasprave, međunarodni tužilac Micheal Hartman je 9. 04. 2001. godine odustao od optužnice. Sud je istog dana doneo odbijajuću presudu, a oštećena strana je preuzela krivično gonjenje. Dana 17. 04. 2007. godine, pred Međunarodnim većem Okružnog suda u Mitrovici/Mitrović, kojim predsedava Timothy Baland, održan je prvi glavni pretres po privatnoj tužbi. S obzirom da optuženi i njegov branilac nisu pristupili sudu, suđenje je odloženo na neodređeno vreme.

Slučaj Vučković

Postupak protiv Miroslava Vučkovića pokrenut je pred Okružnim sudom u Mitrovici/Mitrović, 12. 05. 1999. godine po optužnici za tešku krađu. Nakon više proširenja 29.11.1999. godine lokalni tužilac je protiv Vučkovića podigao optužnicu za genocid. Dana 18. 01. 2001. godine, nakon 21 zasedanja suda, nadležno krivično veće Okružnog suda u Mitrovici/Mitrović je donelo presudu kojom je Vučković oglašen krivim za genocid i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 14 godina zatvora. Vrhovni sud Kosova je 31. 08. 2001. godine ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje, preporučujući tužilaštvu da prekvalifikuje krivično u ratni zločin i učestvovanje u zajedničkom zločinačkom poduhvatu. U januaru 2002. godine, protiv Miroslava Vučkovića započeo je ponovljeni postupak po izmenjenoj optužnici. Nakon 44 dana suđenja Okružni sud u Mitrovici/Mitrović je 25. 10. 2002. godine doneo presudu kojom je Miroslav Vučković oglašen krivim i izrekao mu kaznu zatvora od 12 godina zatvora. U maju 2004. godine, Vrhovni sud Kosova je po drugi put za redom ukinuo i ovu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje. Treći ponovljeni postupak pred međunarodnim većem Okružnog suda Mitrovica/Mitrovice, kojim predsedava sudija Lolita Dumlao, počeo je 16. 08. 2007. godine. Do kraja godine održano je 19 glavnih pretresa. Na njima je pored optuženog saslušano 16 svedoka optužbe - oštećenih i 6 svedoka odbrane. U dokaznom postupku su takođe predstavljeni dokazi dobijeni od pravosudnih organa Srbije, pročitane su izjave tri svedoka optužbe koji zbog starosti nisu bili u mogućnosti da se pojave pred sudom. Uz saglasnost stranaka pročitane su i tri izjave svedoka odbrane koji se nisu odazvali pozivima suda. Optužnicu je na početku trećeg prvostepenog suđenja zastupala međunarodna tužiteljka Marija Baldini, koja je bila veoma pasivna. U novembru 2007. godine optužnicu je preuzeo međunarodni tužilac Erwin Patilos. Ovaj tužilac je na početku bio veoma aktivan ali je na pretresima u decembru 2007. dokazivanje optužnice u potpunosti prepušao sudu. Utvrđivanje istine u ovom predmetu otežano je i problemima koji proizilaze iz činjenice da su ključni svedoci stare osobe koje su u međuvremenu mnoge važne detalje zaboravile. Prema toku dokaznog postupka, moguće je da tužilac izmeni optužnicu i krivično delo ratni zločin zameni krivičnim delom teška krađa.

Slučaj Ejupi

Međunardoni tužilac Thomas Hickman podigao je 17.05. 2006. godine optužnicu protiv Florima Ejupi za izvršenje više krivičnih dela [ubistvo, pokušaj ubistva, izazivanje opšte opasnosti, neovlašćeno posjedovanje eksplozivnih materija] prilikom napada na autobus *Niš Express*-a u februaru 2001. godine kod Podujeva, kada je 11 ljudi izgubilo život a 18 ih je teško povređeno. Postupak je počeo 18. 10. 2007. godine pred Međunardonim većem Okružnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, kojim predsedava sudija Hajnalka Karpati. Do kraja godine održana su dva glavna pretresa. Salušana su dva svedoka-oštećeni. Dosađašnje suđenje je nekoliko puta odlagano iz bezbednosnih razloga, kao i zbog toga što oštećeni nisu hteli da se pojavljuju u zatvoru *Dubrava*, gde je bilo izmešteno suđenje jer se optuženi tu nalazio u pritvoru. Optužnica je menjena više puta a međunarodni tužilac Gianfranko Galo je na zadnjem pretresu najavio još jednu izmenu.

Slučaj Esmín Hamza i maloletni AK

Međunardoni tužilac Roberta Baldini podigla je 8.03.2006. godine optužnicu protiv Esmína Hamze i maloletnog AK iz Prizrena zbog toga što su tokom martovskog nasilja 2004. godine izvršili krivična dela izazivanje nacionalne, rasne, verske mržnje i netrpeljivosti, izazivanje opšte opasnosti, kao i učestvovanje u grupi radi vršenja krivičnih dela. Optuženi su podmetnuli požar i opljačkali kuću Mladena Gligorijevića iz Prizena i zapalili su više vozila UNMIK-a, koja su se nalazila ispred zgrade opštine Prizren. Postupak je pred mešovitim većem Okružnog suda Prizren počeo 26. 11. 2006. godine i do izricanja presude održano je ukupno 18 glavnih pretresa. Saslušano je devet svedoka optužbe i dva svedoka odbrane. Glavni pretres je bio zatvoren za javnost. Dana, 15. 06. 2007. godine pretresno veće kojim je predsedavala sudija Lolita Dumlao je optuženom Esmínu Hamzi izreklo kaznu zatvora u trajanju od četiri godine, a maloletnom AK vaspitnu meru upućivanje u vaspitno-popravni centar u trajanju od dve godine.

Slučaj KPS

Opštinski tužilac u Uroševcu/Ferizaj pokrenuo je postupak protiv Zorana Tasića, Violete Jovanović, Stojana Jovanovića i Slavka Stankovića, pripadnika Kosovske policijske službe (KPS), zbog toga što su u oktobru 2005. godine inscenirali teroristički napad na njihovo službeno vozilo čime su izvršili krivična dela izazivanje opšte opasnosti, lažno prijavljivanje i oštećenje tuđih stvari. Na glavnom pretresu 22. 01. 2007. godine, Opštinski sud u Uroševcu/Ferizaj se oglasio mesno nenadležnim i postupak ustupio Opštinskom sudu u Štrpcu/Shterpcë.

Slučaj Runjeva

U postupku koji je od 5.10.2004. do 12.05.2005. godine vođen pred Međunardonim većem Okružnog suda u Prištini/Prishtine, kojim je predsedavao sudija Martin Karopkin, Ejup Ranjeva, Rrustem Demi i Enver Axhami su osuđeni za krivično delo ratni

zločin. Sud je Ejupu Runjeva izrekao kaznu zatvora od osam godina, dok su Rustem Demiju i Enver Axhamiju određene kazne od šest godina zatvora. U ovom predmetu je sud zasedao 57 puta. Saslušan je 21 svedok, od kojih 18 svedoka optužbe (jedan je bio zaštićen), tri svedoka odbrane, kao i jedan veštak. Optužnicu je u toku prvostepenog postupka zastupao međunarodni tužilac Paul Flinn.

Vrhovni sud Kosova je 22.03.2007. godine odlučivao o žalbama branilaca ali odluka drugostepenog suda do kraja 2007. godine nije bila poznata.

Slučaj Musliu

U postupku koji je od 10. 02. do 24. 06. 2004. godine vođen pred međunarodnim većem Okružnog suda u Gnjilanu/Gjilan (predsedavao sudija Vinod Boollel), Shefqet Musliu, Besim Tahiri i Feriz Qerimi oglašeni su krivim za krivično delo zločinačko udruživanje i izrečena im je kazna zatvora od 12 godina (Musliu), odnosno pet godina (Tahiri i Qerimi). Na ovom suđenju je saslušano 13 svedoka, od kojih su četiri bili zaštićeni. Optužnicu je zastupala međunarodna tužiteljka Cecilia Tillada. Dana 27. 03.2007. godine Vrhovni sud Kosova je raspravljao o žalbama i procesno pravnim pitanjima iz ovog predmeta. Pred tim sudom je otvoren glavni pretres u ovom predmetu radi saslušanja zaštićenog svedoka koji je u prvostepenom postupku predložen od strane tužioca ali nije saslušan. Razmatranje ovog predmeta pred Vrhovnim sudom dodatno je komplikovalo otkriće da je predsedavajući veća u ovom sudu koje je nadležno za predmet *Musliu* ranije bio član veća koje je odlučivalo o pritvorima optuženih. Drugostepena odluka još nije objavljena.

Slučaj silovanje

U postupku koji je od 1. 06. 2005. do 1. 03.2006. godine vođen pred Okružnim sudom u Gnjilanu/Gjilan, Astrit Shala osuđen je za krivično delo silovanja osamdesetogodišnje starice srpske nacionalnosti u avgustu 2003. godine. Shala je kažnjen zatvorskom kaznom u trajanju od dve godine. Suđenje je trajalo 10 dana. Saslušano je 11 svedoka, a obavljena su i dva veštačenja. Vrhovni sud Kosova je 2.08.2007. godine izmenio presudu Okružnog suda u Gnjilanu/Gjilan, te je optuženom povećao zatvorsku kaznu na pet godina.

Slučaj ubistva maloletnika u Gračanici

Međunarodni tužilac Cecilia Tillada je 10.09.2004. godine podigla optužnicu protiv maloletnog AK iz Prištine/Prishtinë i Labinota Gashi za teško ubistvo (ubistvo maloletnog Srbina DP 5. 06. 2004. godine u Gračanici), kao i više pokušaja ubistava i nedozvoljenog nošenja oružja. Prvostepeni postupak pred mešovitim većem Okružnog suda Priština/Prishtinë počeo je 16. 11. 2004. godine, imao je 29 zasedanja, završen je objavljivanjem presude 3. 06. 2005. godine. U toku postupka saslušano je 22. svedoka, među kojima četiri veštaka, otac pokojnog DP, pet svedoka-oštećenih (tri u svojstvu

anonimnih svedoka), kao i dva svedoka očevidca. Ostali svedoci su pripadnici KPS koji su kritičnog dana bili na dužnosti. Postupak je bio zatvoren za javnost. Delimično je za javnost bilo otvoreno samo objavljivanje presude - deo na kojem je maloletnom AK izrečena kazna maloletničkog zatvora u trajanju 6 godina za krivično delo teško ubistvo i nedozvoljeno nošenje oružja. Maloletni AK je oslobođen optužbi za više pokušaja teškog ubistava. Optuženi Labinot Gashi je oslobođen svih optužbi. Odlukom Vrhovnog suda Kosova od 17. 05.2005. godine, odbijena je žalba branioca maloletnog AK i presuda prvostepenog suda je preinačena, tako što je maloletnom AK izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od devet godina maloletničkog zatvora zbog krivičnih dela teško ubistvo, teško ubistvo u pokušaju, kao i nedozvoljeno nošenje oružja. Na presudu Vrhovnog suda Kosova branilac maloletnog AK podneo je zahtev za zaštitu zakonitosti. Povodom tog zahteva pred međunarodnim većem Vrhovnog suda Kosova, kojim je predsedavao sudija Alain Block, 14. 12. 2007. godine, otvoren je glavni pretres. Maloletnom AK je za ista dela ponovo izrečena kazna maloletničkog zatvora u trajanju od devet godina. Presuda je postala pravnosnažna.

Slučaj Lapska grupa

Međunarodni tužilac Gary McCuaing je 4.02 2003. godine podigao optužnicu protiv Rustema Mustafë, komandanta OVK u zoni Lab od avgusta 1998. godine do sredine juna 1999. godine, komandanta Nazifa Mehmeti, komandant vojne policije OVK u istoj zoni, Latifa Gashija, komandanta obaveštajne službe Lapske zone i Naima Kadriu, pripadnika vojne policije OVK u Lapskoj zoni za izvršenje krivičnog dela ratni zločin iz člana 142 KZJ, u vezi sa članom 24, 30, 22 i 26 KZJ. Prema optužnici, oni su ratni zločin počinili izvršenjem, naređenjem, pomaganjem, izvršenjem propusta, činjenjem u saradnji sa drugima, i učešćem u zajedničkom zločinačkom planu, u svrhu izvršenja ratnih zločina. Prvostepeni postupak pred međunarodnim većem Okružnog suda Priština/Prishtinë kojim je predsedavao sudija Thimoty Clayson, održan je u periodu od 17.02. do 16.07.2003. godine. Sud je zasedao 40 dana. Saslušano je 60 svedoka. Presudom su optuženi oglašeni krivim i izrečene su im sledeće kazne zatvora: Rustem Mustafa zvani Remi kažnjen je na 17 godina zatvora, Nazif Mehmeti na 13 godina, Latif Gashi na 10 godina i Naim Kadriu⁴ na pet godina. Presudom drugostepenog suda od 8. 07. 2005. predmet je vraćen na ponovno suđenje.

Pred Međunarodnim većem Okružnog suda u Prištini/Prishtine, kojim je predsedavao međunarodni sudija Carol Peralta, 29. 11. 2007. godine održano je pripremno ročište za glavnu raspravu u ovom predmetu. Optužnicu u ponovljenom postupku zastupa međunarodni tužilac Erwin Patilos.

4 Optuženi je u međuvremenu poginuo u saobraćajnoj nezgodi

SADRŽAJ

Vizija	21
Istorija	21
Program	21
Suđenja za etnički motivisana krivična dela i ratne zločine na Kosovu	22
<i>Slučaj Kiçina</i>	22
<i>Slučaj Morina</i>	22
<i>Slučaj Kurteshi i Sylejmani</i>	23
<i>Slučaj Kurti</i>	23
<i>Slučaj Islami i drugi</i>	24
<i>Slučaj Gashi</i>	25
<i>Slučaj Krasniqi</i>	25
<i>Slučaj Jakupi I</i>	26
<i>Slučaj Jakupi II</i>	26
<i>Slučaj Fejza</i>	27
<i>Slučaj maloletni AD</i>	27
<i>Slučaj Simić</i>	27
<i>Slučaj Vučković</i>	28
<i>Slučaj Ejupi</i>	29
<i>Slučaj Esmine Hamza i maloletni AK</i>	29
<i>Slučaj KPS</i>	29
<i>Slučaj Runjeva</i>	29
<i>Slučaj Musliu</i>	30
<i>Slučaj silovanje</i>	30
<i>Slučaj ubistva maloletnika u Gračanici</i>	30
<i>Slučaj Lapska grupa</i>	31

Trials for ethnically motivated
crimes and war crimes in Kosovo

Report for 2007

CONTENTS

Vision	35
History	35
Programme	36
Trials for ethnically motivated crimes and war crimes in Kosovo	36
<i>The Kiqina case</i>	36
<i>The Morina case</i>	37
<i>The Kurteshi and Sylejmani case</i>	37
<i>The Kurti case</i>	38
<i>The Islami et al case</i>	39
<i>The Gashi case</i>	39
<i>The Krasniqi case</i>	40
<i>The Jakupi I case</i>	41
<i>The Jakupi II case</i>	41
<i>The Fejza case</i>	42
<i>The minor AD case</i>	42
<i>The Simić case</i>	43
<i>The Vučković case</i>	44
<i>The Ejupi case</i>	45
<i>The Esmir Hamza and minor A.K. case</i>	45
<i>The KPS case</i>	46
<i>The Runjeva case</i>	46
<i>The Musliu case</i>	46
<i>The Rape case</i>	47
<i>The Murder of Minor in Gračanica Case</i>	47
<i>The Llapi Group Case</i>	48

Vision

The office of the Humanitarian Law Center in Kosovo (HLC-Kosovo) is working to document facts that will assist society in Kosovo to deal with the recent past, while at the same time promoting the protection of minority rights, whose unsatisfactory situation is largely a legacy of the recent past. HLC-Kosovo seeks to counter denial and political manipulation of human losses, and ensure the integrity and transparency of war crimes trials dealing with those losses. It also seeks to promote and monitor the protection of minority rights, which are fundamental to Kosovo's democratic development, to prospects for minority return, and ultimately to a peaceful relationship between Kosovo and Serbia.

History

HLC established its office in Pristina in May 1997. Until the outbreak of hostilities between Serbian security forces and the Kosovo Liberation Army in February 1998, HLC-Kosovo focused on documenting police repression of Albanians, investigating cases of torture, illegal detention, mass invitations to Albanians to attend 'informative talks' with the police, and political trials. From this date HLC-Kosovo shifted its focus to documenting killings and disappearances of Kosovo Albanians as well as disappearances of Serbs. When NATO intervened in 1999, HLC-Kosovo moved its office to Montenegro, where it continued its documentation work among the 100,000 Albanians whom Serbian security forces had expelled. Following the June 1999 peace agreement that ended the war, HLC-Kosovo returned to Pristina along with the refugees and began documenting the atrocities that had been conducted by Serbian forces during the NATO intervention. After the establishment of the international administration in Kosovo in June 1999, HLC-Kosovo published numerous reports on the killings and disappearances of Albanians and campaigned for Serbian authorities to bring the perpetrators to justice. It also investigated kidnappings, disappearances and murder of Serbs, Ashkalia, Bosniaks and Albanians for which members of the Kosovo Liberation Army were in the majority of cases responsible.

Programme

HLC-Kosovo implements three projects within the framework of the HLC Transitional Justice programme:

- 1) Kosovo Memory Book
- 2) Monitoring War Crimes Trials and Trials for Ethnically Motivated Crimes
- 3) Promoting Minority Rights

Trials for ethnically motivated crimes and war crimes in Kosovo

Report for 2007

36

HLC-Kosovo is the only nongovernmental organization monitoring trials of war crimes and ethnically motivated criminal offences in Kosovo. In 2007, HLC-Kosovo monitored 117 main hearings in 21 cases before municipal and district courts, as well as four cases before the Supreme Court of Kosovo. The persons examined in these [monitored] cases included 119 witnesses (two of whom were protected witnesses) and five ballistic experts and neuropsychiatrists. In all cases the indictments were brought and represented by international prosecutors. All the chamber presidents are international judges, with local judges serving as trial chamber members.

The Kiqina case

On 31 January 2005, International Prosecutor Thomas Hickman brought an indictment against Jeton Kiqina on charges of murder, attempted murder, association with 12 other defendants in a separate case¹ with a view to committing criminal offences, the murder of five members of the Hajra family and attempted murder of Pranevere Hajra near Glogovac/Glogoc on 20 August 2001.

The trial was held before the Priština/Prishtinë District Court from 29 June 2005 to 8 August 2007. There were a total of 38 main hearings. In 2007, two main hearings were held at which two defence witnesses were examined. Kiqina gave evidence in his capac-

¹ Skender Halilal, Burim Ramadani, Arsim Ramadani, Arben Kiqina, Zeqir Kiqina, Florim Kiqina and Blerim Kiqina are charged under a single indictment of 16 September 2003 with murder, attempted murder and association with a view to committing criminal offences. The trial held before the Gnjilane/Gjilan District Court for security reasons was in progress when Jeton Kiqina was charged with the same criminal offences.

ity as witness and three witness statements made during the investigation were read. The international trial chamber, presided over by Judge Vinod Boolell, found Kiqina guilty and sentenced him to 16 years in prison.

In view of the fact that the court used a great many items of evidence from the *Halili et al* case, the trial took an unnecessarily long period of time. However it should be borne in mind that the court had problems organizing interpretation and translation into Swedish, which the defendant understands best, requested and to which he was entitled.

The Morina case²

On 20 October 2003, International Prosecutor Cecilia Tillada brought an indictment against Xhavit Morina on charges of terrorism, commanding a terrorist organization, murder, multiple murder, illegal possession of arms and causing public danger which he allegedly committed as a member of the Kosovo Liberation Army (KLA), the Preševo, Medveđa and Bujanovac Liberation Army (UCPMB) and the Albanian National Army (ANA/AKSh), which UNMIK declared a terrorist organization by its Regulation 2003/9. The defendant was charged with killing three Macedonian citizens – two members of the Democratic Union for Integration (BDI) and a passer-by.

The first-instance trial took place before the Priština/Prishtinë District Court from 29 March 2004 to 26 April 2004. After seven main hearings the international trial chamber, presided over by Carol Peralta, sentenced Morina to 13 years in prison. The Supreme Court of Kosovo quashed the sentence and referred the case back for retrial. The retrial started on 27 February 2007 and ended on 8 March 2007. After four main hearings the international trial chamber, presided over by Judge Vinod Boolell, sentenced Morina to 12 years in prison. The one witness examined during the retrial reiterated in whole the statement he had made at the previous trial.

The Kurteshi and Sylejmani case

On 14 August 2006, International Prosecutor Cecilia Tillada brought an indictment against Mirsad Kurteshi and Kadri Sylejmani on charges of serious criminal offences against general safety, participating in a group that commits criminal acts and inciting national, racial and religious hatred, discord and intolerance against persons of Serb nationality during the March 2004 violence in Obilić/Obiliq. Specifically, the defendants

² Xhavit Morina was one of the seven detainees who escaped from Dubrava prison on 18 August 2007. His body was discovered on 2 November 2007 near the village of Odri in Macedonia, following a clash with the armed group of Agim Krasniqi.

were charged with leading a group of Albanians on 18 March 2004 who threw petrol bombs at, and set fire to, the *White Building* in which Serbs named Zorica Ivanišević, Milovan Ivanović, Branko Stojković, Dragan Petković, Gorica Petković, Milenko Andrić, Goran Stankov and Boban Stanković lived. The proceedings were conducted by an international trial chamber presided over by Judge Tron Gundersen. The trial lasted from 21 August to 8 November 2007. After nine main hearings the trial chamber imposed on the defendants prison sentences of one year and nine months, suspended for three years on probation. Twelve witnesses, including 10 for the prosecution and two for the defence, were examined during the trial. Most of the witnesses were members of the KPS. One of them adhered firmly to his earlier testimony and the rest toned theirs down significantly at the main hearing. The monitors had the impression that the injured parties failed to identify the defendants as participants in the violent acts partly because they continued to live in Kosovo and were afraid. The fact that the court was unable to establish the defendant's alleged leadership of the violent group was obviously of considerable influence on the pronouncement of what is a lenient sentence.

38

The Kurti case

On 31 May 2007, International Prosecutor Andrew Mayes brought an indictment against Albin Kurti on charges of participating in a group obstructing an official in the performance of official duties, participating in a group that commits criminal acts and inciting resistance, which he allegedly committed during demonstrations staged by the Self-Determination/Vetevensodje movement in Priština/Prishtinë on 10 February 2007. During the demonstrations, members of UNMIK police (from Romania) fired rubber bullets injuring two members of the movement. Both died the next day. Kurti was held in detention from 13 February to 10 May 2007, after which he was placed under house arrest. Until the indictment was confirmed, Kurti was detained again, then placed under house arrest for a second time. On 21 December 2007, the court discontinued all such security measures. Kurti's trial started on 19 September 2007 before an international trial chamber presided over by Judge Maurizio Salustro. Four main hearings had taken place by the end of 2007. A prosecution witness was examined who had alleged during investigation that Kurti had hit him in the leg with a rock during the 10 February 2007 demonstration. At the main hearing, the witness kept insisting that he had been injured but could not say who had thrown the rock. The defendant continued to refuse the services of the counsel assigned to him at the start of the trial. He said that he did not recognize the court trying him because he did not recognize the UN administration in Kosovo. On account of his past (he was a leader of a student movement opposing the Milošević regime and was imprisoned for this), the defendant enjoys wide popular

and media support in Kosovo, with some human rights organizations demanding his release.

The Islami et al case

On 16 February 2007, International Prosecutor Cecilia Tillada brought an indictment against Skender Islami, Mustafa Islami, Ramadan Islami, Omer Sylejmani and Gazimend Morina on charges of committing in Kosovo Polje/Fushë Kosovë during the March 2004 violence criminal offences of participating in a group that commits criminal acts, grave offences against general security and inciting national, racial and religious hatred, discord and intolerance against persons of Serb nationality. Specifically, the defendants were charged with setting fire on 17 and 18 March 2004 in Kosovo Polje/Fushë Kosovë to the *Živin gaj* restaurant and house of the Serb Miroslav Veličković, a kiosk in front of his house, the hospital, health centre, pharmacy and *Sveti Sava* primary school building (institutions not incorporated in the Kosovo system and financed by the Serbian Government), as well as several vehicles parked outside the hospital and health centre, mostly owned by Serbs. The trial started on 22 October 2007. By the end of the year seven main hearings had been held and 28 prosecution and three defence witnesses examined.

In common with other proceedings connected with the Kosovo Albanian violence in March 2004, the indictment was raised long after the incident. The policemen who appeared as witnesses adhered to their earlier statements of having seen the defendants in the group that set the facilities on fire; others, however, varied their statements, claiming that during the interrogation the policemen pressed them to incriminate the defendants and to sign statements written by the police in advance. As most of these witnesses were underage at the time of the police interviews, they were questioned in the presence of their parents or social workers. The court confronted some of the witnesses and policemen who were alleged to have pressured them. Both adhered to their earlier allegations. The trial continues in 2008.

The Gashi case

On 8 February 2007, International Prosecutor Robert Dean brought an indictment against Idriz 'Galani' Gashi for a war crime against the civilian population, on charges of killing, in August 1998 during the armed conflict in Kosovo, the Albanian Sanije Balaj near Vranovac/Vranoc village in Peć/Pejë municipality for collaborating with the Serbs. At the end of the trial, held from 9 May to 22 June 2007 before the Peć/Pejë District Court, an international trial chamber presided over by Vinod Boolell found Gashi guilty

and sentenced him to a term of imprisonment of 15 years. A total of eight main hearings were held, at which 11 witnesses (including an expert witness) were examined, 10 of whom for the prosecution and one for the defence. The remains of the victim were discovered in September 1998 in the Radonjičko/Radoniq Lake canal. The identification of the victim by DNA matching was made during the trial in May 2007. The murder of Sanije Balaj is cited in the ICTY indictment brought against the former Kosovo Prime Minister, Ramush Haradinaj. The Gashi trial was the shortest first-instance trial for war crimes in Kosovo after the establishment of the UN mission. During the hearing of the evidence, a prosecution witness gave a detailed description of Balaj's execution, which he attended in person. The defendant alleged that Balaj had been killed by the witness's brother who is no longer alive. Although the trial was attended by a large audience (the defendant's relatives, former KLA members, journalists and professional members of the public), the media coverage of the event was scant and sketchy. Characteristically for this trial, the witnesses relied on information obtained from others, some of whom had lost their lives during the war and others later, under mysterious circumstances.

40

The Krasniqi case

On 15 September 2006, International Prosecutor Andrew Mayes brought an indictment against Bedri Krasniqi on charges of attacking a vehicle with members of the Kosovo Police Service (KPS) on 24 November 2003. Two policemen were killed and one wounded in the attack. The policemen had been investigating politically motivated murders in the region of Dukagjini, including those of Tahir Zemaj, former commander of the military formation FARK, a witness in the *Idriz Balaj et al* case [Balaj is on trial before the ICTY in the *Haradinaj* case] and a potential witness in the Haradinaj trial. At one time the defendant was a member of Haradinaj's escort.

The trial before the Peć/Pejë District Court started on 15 May and ended on 19 September 2007. The trial chamber presided over by Judge Tron Gundersen found the defendant guilty and ordered a prison sentence of 27 years.

A total of 11 main hearings were held. Twenty witnesses were examined including 15 for the prosecution. One of the prosecution witnesses, R.S., who had had the status of protected witness in a previous proceeding, gave evidence in public at his own request, speaking in support of the defendant. He had made no such request during the previous proceeding. Also, one of the prosecutor's protected witnesses failed to appear although the court had changed the venue specifically for this occasion. The prosecutor abandoned the presentation of this evidence without publicly explaining why. This trial was characterized by very many proceedings in camera, with the participation of only the

prosecutor, the defendant's counsel and the attorney for the injured party. The audience in the courtroom was separated: the defendant's family members sat on one side and those of the injured party on the other.

The Jakupi I case

On 14 March 2005, International Prosecutor Cecilia Tillada indicted Lirim Jakupi on charges of kidnapping, unlawful detention and blackmail. According to the indictment, as a member of a group under the command of Shefqet Musliu, the former commander of the UCPMB, Jakupi, Besim Tahiri and others took part in the kidnapping of four persons (identified in the indictment as injured persons 1, 2, 3, and 4) in September 2000 with a view to obtaining illicit material gain. The kidnapped persons are said to have been abused and physically tortured by the kidnappers for several days. The trial before a mixed trial chamber of the Gnjilane/Gjilan District Court, presided over by International Judge Vinod Boolell, started on 13 July 2006 and ended on 14 February 2007. Jakupi was sentenced to a term of imprisonment of six years. A total of five main hearings were held. One hearing was held before the Vranje District Court [Serbia]. The defendant used silence as a defence. The injured parties were the only witnesses for the prosecution. Only two of them were examined. Since the other two gave evidence earlier in the *Shefqet Musliu* case, their statements were used as evidence without their being directly examined.

The Jakupi II case

On 13 July 2005, International Prosecutor Cecilia Tillada brought an indictment against Lirim Jakupi for the attempted commission of the criminal offence of terrorism. According to the indictment, as a member of the ANA/AKSh, Jakupi took part with others in an explosives and weapons smuggling operation preparatory to the commission of terrorist acts. The incidents took place in March 2003 at a border crossing between Kosovo and Serbia designated as G5 (CP 75).

The trial started on 21 June 2007 before a mixed trial chamber of the Gnjilane/Gjilan District Court with Judge Vinod Boolell acting as president. The defendant raised objections about the composition of the trial chamber, especially because it was presided over by the judge who had imposed on him a six-year prison sentence [for kidnapping] in a previous proceeding. With the main hearing adjourned pending decision on the application, Jakupi escaped from prison.³

³ Lirim Jakupi, one of the seven detainees who escaped from Dubrava prison on 18 August 2007, is still at large.

The Fejza case

Under an indictment brought on 26 January 2001 and amended by 27 July 2007 by International Prosecutor Cecilia Tillada, Sadat Fejza was charged with carrying out an armed attack, together with unidentified persons, on an Opel Vectra car on the Gnjilane/Gjilan–Vitina/Viti regional road near Klokot/Klllokot in an attempt to kill three Serbs including an Orthodox Church priest.

On 24 May 2001, the Gnjilane/Gjilan District Court found Fejza, who had been tried in absentia, guilty of attempted commission of murder and imposed on him a term of imprisonment of six years and six months. The judgment took effect in May 2002. Fejza was tracked down and arrested on 15 April 2005 for the purpose of serving his sentence. However, his attorney requested a reopening of the main hearing in this case. A trial chamber of the Gnjilane/Gjilan District Court dismissed the request in June 2005. Having heard the appeal, the Supreme Court of Kosovo referred the case back for retrial.

The retrial of Sadat Fejza before a mixed trial chamber of the Gnjilane/Gjilan District Court (presided over by International Judge Maurizio Salustro) started on 7 September 2007. During the five main hearings held by the end of the year, the defendant and two injured parties appearing as witnesses for the prosecution were examined. At one hearing, the witnesses identified the defendant in a photograph.

The minor AD case

On 14 December 2006, International Prosecutor Marcelo Maresca brought an indictment against minor A.D. on charges of carrying out a bomb attack on the Dolce Vita café in the north part of Mitrovica/Mitrovicë on 26 August 2006, on which occasion nine civilians, seven Serbs and two foreigners, sustained serious and light bodily injuries, thereby committing the criminal offences of causing serious injury to body, inciting national, racial and religious hatred, discord and intolerance and causing public danger.

The trial before a mixed trial chamber of the Mitrovica/Mitrovicë District Court, presided over by International Judge Timothy Bland, started on 8 February 2007. Six main hearings had been held by the end of the year, discussing only certain procedural matters and the defendant's physical and mental capacity to attend the trial. A.D. was examined by psychiatrists during the trial and three neuropsychiatrists gave evidence. The public is excluded from the trial.

The Simić case

On 20 June 2000, Kosovo Prosecutor Jusuf Mejjini brought an indictment against Serb Igor Simić on charges of genocide, involving the murder on 15 June 1999 of married couple Halit and Mevlyde Sylejmani whose bodies he burned. The first-instance proceedings against Igor Simić and others started on 5 December 2000 before a mixed trial chamber of the Mitrovica/Mitrovicë District Court presided over by Judge Christer Karphammer. After 22 main hearings, International Prosecutor Michael Hartman abandoned the indictment on 9 April 2001. The court rendered a judgment of non-suit the same day and the injured party continued with the prosecution of the case.

On 17 April 2007, an international trial chamber of the Mitrovica/Mitrovicë District Court, presided over by International Judge Timothy Baland, held the first main hearing in the civil case. Because the defendant and his counsel failed to appear before the court, the trial was adjourned for an indefinite period of time.

The Vučković case

Proceedings against Miroslav Vučković were instituted before the Mitrovica/Mitrovicë District Court on 12 May 1999 on charges of grand larceny. After several extensions of charges, the local prosecutor on 29 November 1999 brought an indictment against Vučković on charges of genocide. On 18 January 2001, at the end of the 21st court session, the competent trial chamber of the Mitrovica/Mitrovicë District Court found Vučković guilty of genocide and imposed on him a prison term of 14 years. On 31 August 2001, the Supreme Court of Kosovo set the first-instance judgment aside and referred the case back for retrial, recommending the Prosecutor's Office to re-classify the criminal offence as a war crime and participation in a joint criminal enterprise.

The retrial of Vučković under the amended indictment started in January 2002. On 25 October 2002, after 44 days of trial, the Mitrovica/Mitrovicë District Court found Vučković guilty and sentenced him to 12 years in prison. In May 2004, the Supreme Court of Kosovo quashed the sentence again and referred the case back for retrial.

The third retrial before an international trial chamber of the Mitrovica/Mitrovicë District Court, presided over by International Judge Lolita Dumlao, started on 16 August 2007. There were a total of 19 main hearings before the end of the year. The court examined the defendant and 16 injured parties in their capacity of prosecution witnesses as well as six defence witnesses. Evidence obtained from Serbian judicial authorities was presented and the statements of three prosecution witnesses unable to appear due to old

age were read. With the agreement of the parties, three statements by defence witnesses who failed to comply with the court summons to appear were also read.

At the opening of the third first-instance trial, the indictment was represented by International Prosecutor Marija Baldini, who played a very passive role. In November 2007, the indictment was taken over by International Prosecutor Erwin Patilos. During the December 2007 hearings, the prosecutor, who at first played a very prominent role, left the proving of the charges entirely to the trial chamber.

Establishing the facts in this case was additionally made difficult by the fact that the key witnesses were elderly people who had meanwhile forgotten many important details.

Judging by the evidence heard so far, the prosecutor may amend the indictment and charge the defendant with grand larceny instead of a war crime.

The Ejupi case

44

On 17 May 2006, International Prosecutor Thomas Hickman brought an indictment against Florim Ejupi on charges of committing several criminal offences [murder, attempted murder, causing public danger, unlawful possession of explosives] during an attack on a *Niš Express* bus near Podujevo in February 2001, resulting in the death of 11 and serious injuries of 18 passengers. The trial started on 18 October 2007 before an international trial chamber of the Mitrovica/Mitrović District Court presided over by Judge Hajnalka Karpati. Two main hearings took place before the end of the year. Two victim-witnesses were examined.

The trial has been postponed several times on security grounds, as well as because the injured parties refused to appear at the new trial venue in the Dubrava prison where the defendant was kept in detention.

The indictment has been amended on several occasions, with International Prosecutor Gianfranco Galo announcing another amendment at the latest hearing.

The Esmir Hamza and minor A.K. case

On 8 March 2006, International Prosecutor Roberta Baldini brought an indictment against Esmir Hamza and minor A.K. on charges of inciting ethnic, racial and religious hatred and intolerance, causing public danger and participating in a group that commits criminal acts during the March 2004 violence. Taking part in the violence, the defendants set fire to and looted the house of Mladen Gligorijević from Prizren and set fire to several UNMIK vehicles parked outside the Prizren Municipal Assembly building.

A mixed trial chamber of the Prizren District Court opened the trial on 26 November 2006 and held 18 main hearings before the judgment was pronounced. Nine prosecution and two defence witnesses were examined. The public was excluded from the main hearing.

On 15 June 2007, the trial chamber presided over by Judge Lolita Dumlao ordered Esmin Hamza to a term of imprisonment of four years and minor A.K. to at least two years in a correctional centre.

The KPS case

The municipal prosecutor in Uroševac/Ferizaj instituted proceedings against KPS members Zoran Tasić, Violeta Jovanović, Stojan Jovanović and Slavko Stanković on charges of faking a terrorist attack on their service vehicle, thereby committing the criminal offences of causing public danger, false reporting and causing damage to others' property.

At the main hearing on 22 January 2007, the Uroševac/Ferizaj Municipal Court refused jurisdiction *ratione loci* and referred the case to the Štrpce/Shterpcë Municipal Court.

45

The Runjeva case

In a trial lasting from 5 October 2004 to 12 May 2005, an international trial chamber of the Priština/Prishtinë District Court, presided over by Judge Martin Karopkin, convicted Ejup Runjeva, Rustem Demi and Enver Axhami of a war crime. Runjeva was sentenced to eight years in prison and Demi and Axhami to six years each. The court held a total of 57 hearings. It examined 21 witnesses, including 18 for the prosecution (one of them a protected witness), three for the defence, and one expert witness.

During the first-instance proceedings, the indictment was represented by International Prosecutor Paul Flinn.

On 22 March 2007 the Supreme Court of Kosovo heard the counsel's appeals, its determination thereon remaining unknown until the end of the year.

The Musliu case

In a proceeding conducted from 10 February to 24 June 2004 before an international trial chamber of the Gnjilane/Gjilan District Court (presided over by Judge Vinod Boolell), Shefqet Musliu, Besim Tahiri and Feriz Qerimi were found guilty of criminal association. Musliu was sentenced to 12 years in prison and Tahiri and Qerimi to five years each. Thirteen witnesses, including four protected witnesses, were examined during the trial. The indictment was represented by International Prosecutor Cecilia Tillada.

On 27 March 2007, the Supreme Court of Kosovo heard the appeals and matters of procedural law relating to the case. A main hearing was started before this court in this case to examine a protected witness proposed by the prosecutor during the first-instance proceeding but not heard. The hearing of the case before the Supreme Court was additionally complicated by the discovery that the presiding member of the trial chamber in charge of the *Musliu* case sat as a member on the trial chamber that decided on the defendants' detention. The second-instance decision has not yet been made public.

The Rape case

In a proceeding conducted from 1 June 2005 to 1 March 2006 before the Gnjilane/Gjilan District Court, Astrit Shala was convicted of raping an 80-year-old Serb woman in August 2003. Shala was given a prison sentence of two years. The trial lasted 10 days. Eleven witnesses and two expert witnesses were examined.

On 2 August 2007, the Supreme Court of Kosovo revised the judgment of the Gnjilane/Gjilan District Court prolonging the imprisonment to five years.

The Murder of Minor in Gračanica Case

On 10 September 2004, International Prosecutor Cecilia Tillada brought an indictment against minor A.K. from Priština/Prishtinë and Labinot Gashi for aggravated murder (of Serb minor D.P. in Gračanica on 5 June 2004) as well as for several attempted murders and illegal carrying of arms.

The first-instance proceedings, comprising 29 hearings, started on 16 November 2004 before a mixed trial chamber of the Priština/Prishtinë District Court and ended with the pronouncement of the judgment on 3 June 2005. Twenty-two witnesses were examined, including four expert witnesses, the father of the deceased D.P., five victim-witnesses (three as anonymous witnesses) and two eyewitnesses. The other witnesses were KPS members who were on duty on the day in question.

The public was excluded from the proceedings, but was allowed to attend the sentencing of A.K. to a term of juvenile imprisonment of six years for aggravated murder and illegal carrying of arms. A.K. was acquitted of charges of other attempted aggravated murders.

Gashi was acquitted of all the charges.

On 17 May 2005, the Supreme Court of Kosovo dismissed the appeal of A.K.'s counsel and varied the judgment of the first-instance court, imposing on A.K. a single term of juvenile imprisonment of nine years on charges of aggravated murder, attempted aggravated murder and illegal carrying of arms.

In response to the judgment of the Supreme Court of Kosovo, A.K.'s counsel filed a request for protection of legality. Pursuant to the request, a main hearing was opened before an international trial chamber of the Supreme Court of Kosovo, presided over by Judge Alain Block, on 14 December 2007. For the same offences, A.K. was again sentenced to a term of juvenile imprisonment of nine years. The judgment is effective.

The Llapi Group Case

On 4 February 2003, International Prosecutor Gary McCuaing brought an indictment against Rustem Mustafa, KLA commander in the Llap Zone of operations from August 1998 to mid-June 1999, commander Nazif Mehmeti in charge of KLA Military Police in the Llap Zone, Latif Gashi, Security Service chief in the Llap Zone, and Naim Kadriu, KLA Military Police member in the Llap Zone on charges of a war crime under Article 142 of the KZSRJ in conjunction of Articles 24, 30, 22 and 26 of the KZSRJ. According to the indictment, they are guilty of commission, giving orders, aiding and abetting, omission, complicity and participating in a joint criminal plan for the purpose of committing war crimes.

The first-sentence proceedings were conducted from 17 February to 16 July 2003 before an international trial chamber of the Priština/Prishtinë District Court presided over by Judge Timothy Clayson. The court sat on 40 days and examined 60 witnesses. The defendants were found guilty and sentenced as follows: Rustem 'Remi' Mustafa to 17 years in prison, Nazif Mehmeti to 13 years, Latif Gashi to 10 years, and Naim Kadriu⁴ to five years.

The case was referred back for retrial by a second-instance court judgment of 8 July 2005.

A preparatory hearing for the main hearing of the case took place on 29 November 2007 before an international trial chamber of the Priština/Prishtinë District Court presided over by International Judge Carol Peralta. The indictment is represented during the retrial by International Prosecutor Erwin Patilos.

⁴ The accused has meanwhile died in a traffic accident.

